

ረቂቅ

አዋጅ ቁጥር /2015

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ

ቁጠባና ኢንቨስትመንትን የማበረታት ሚና ያለው፤ የካፒታል ዕቃዎችን ሳይጨምር በእቃ እና አገልግሎት ፍጆታ ላይ የሚጣል የተጨማሪ እሴት ታክስ ከ1994 ጀምሮ ስራ ላይ የቆየ በመሆኑ፤

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ከወጣ ወዲህ በኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ረገድ የተደረጉ ለውጦችን እና በዓለም አቀፍ ደረጃም ተቀባይነት ያገኙ እሳቤዎችን በአገራችን የሕግ ማዕቀፍ ውስጥ በማካተት ታክሱ ለኢኮኖሚው ዕድገት የሚፈለገውን እገዛ እንዲያደርግ ማስቻል ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ፤

መሰረታዊ የሆኑ የተጨማሪ እሴት ታክስ ድንጋጌዎችን በአዋጁ ውስጥ በማካተት እና ዝርዝር ድንጋጌዎችን ለደንብና መመሪያ በመተው አዋጁ በቀላሉ ለመረዳት የሚያስችል አወቃቀር እንዲኖረው እንዲሁም ለአፈፃፀም ግልጽ እና ምቹ እንዲሆን ማድረግ የሚያስችል አኳኋን መቅረጽ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በአገራችን ተግባራዊ እየሆነ በሚገኘው የኢሌክትሮኒክ የግብይት ሥርዓት ከሚከናወኑ ግብይቶች ታክሱን በሚገባ መሰብሰብ የሚያስችል አሠራር መዘርጋት በማስፈለጉ፤

ከታክሱ ነፃ የመሆን መብት አተገባበር የመብቱ ተጠቃሚ እንዲሆን የታሰበውን የህብረተሰብ ክፍል ማእከል ያደረገ እና በግብአት ታክስና በውጤት ታክስ መካከል ያለውን ሰንሰለት የጠበቀ እንዲሆን በማድረግ ፍትሐዊነትንና የዜጎችንም ሆነ የንግድ ማኅበረሰቡን ተጠቃሚነት ማረጋገጥ በማስፈለጉ፤

በሕገ - መንግሥቱ አንቀጽ 55(1) እና (11) መሠረት የሚከተለው ታውጏል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር ___/2015” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ /W/E.T

- 1/ “የሒሳብ ጊዜ” ማለት የተመዘገበን ሰው በሚመለከት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 46 መሠረት የሚወሰነው የዚህ ሰው የሒሳብ ጊዜ ነው፡፡
- 2/ “ማስተካከያ የሚደረግበት ሁኔታ” ማለት አንድን አቅርቦት በሚመለከት፡-
  - ሀ) አቅርቦቱ ሲሰረዝ፤
  - ለ) የአቅርቦቱ ሁኔታ መሠረታዊ ነው ሊባል በሚችል ደረጃ ሲቀየር ወይም ሲለወጥ፤
  - ሐ) ለአቅርቦቱ የሚፈጸመው ክፍያ፣ የዋጋ ቅናሽ በመደረጉ ወይም በሌላ ማናቸውም ምክንያት ሲለወጥ፤
  - መ) የዕቃ አቅርቦትን በሚመለከት የተሸጠው ዕቃ ወይም የዕቃው ክፍል ለአቅራቢው ሲመለስ፤
- 3/ “አስተዳደራዊ መቀጫ” ማለት በታክስ አስተዳደር አዋጅ ክፍል አሥራ አምስት ምዕራፍ ሁለት የተጣለው አስተዳደራዊ መቀጫ ነው፡፡
- 4/ “ወኪል” ማለት አንድን ሰው በሚመለከት በዚህ ሰው ስም እና ትዕዛዝ የሚሠራ ማናቸውም ሰው ነው፡፡
- 5/ “የካፒታል ዕቃ” ማለት ማናቸውም ሰው ለሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ጥቅም ላይ የሚውል፣ ከአንድ ዓመት ላላነሰ ጊዜ ኤኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ያለው እና ዕቃዎችን ለማምረት እና አገልግሎቶችን ለመስጠት የዋለ ንብረት ሲሆን፣ ህንፃዎችን፣ ተሽከርካሪዎችን፣ ማሽኒሪዎችን፣ መሣሪያዎችን እና ሌሎች ተመሳሳይ ግዙፋዊ ሀልዎች ያላቸውን ሀብቶች ይጨምራል፡፡ ሆኖም የንግድ ዕቃዎችን አይጨምርም፡፡
- 6/ “ኮሚሽን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 1263/2014 የተቋቋመው የጉምሩክ ኮሚሽን ነው፡፡
- 7/ “የግብይት ዋጋ” የሚለው ሀረግ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል፡፡
- 8/ “የክሬዲት ሰነድ” ማለት የተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 53 በተጣለበት ግዴታ መሠረት የሚሰጠው ሰነድ ነው፡፡
- 9/ “ተቀናሽ የሚሆን ግዢ” ማለት የተመዘገበን ሰው በሚመለከት፡
  - ሀ) በሌላ የተመዘገበ ሰው ለዚህ ሰው የተፈጸመ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፤
  - ለ) ለዚህ ሰው ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት፤
  - ሐ) ይህ ሰው ወደ አገር ያስገባው ዕቃ፣ ነው፡፡
- 10/ “የጉምሩክ ሕግ” ማለት
  - ሀ) የጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 859/2006 እና የዚህ ሕግ ማሻሻያዎች፤
  - ለ) በጉምሩክ አዋጅ መሠረት የወጣ ማናቸውም ደንብ፣ እንዲሁም

ሐ) በጉምሩክ አዋጅ ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ ፊደል (ለ) በተመለከተው ደንብ መሠረት የወጣ መመሪያ፣ ነው፡፡

11/ “የዴቢት ሰነድ” ማለት የተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 53 በተጣለበት ግዴታ መሠረት የሚሰጠው ሰነድ ነው፡፡

12/ “ቀረጥ” ማለት በጉምሩክ ሕግ መሠረት የሚከፈል ቀረጥ ነው፡፡

13/ “ተቀጣሪ” እና “ቀጣሪ” የሚሉት ቃላት በገቢ ግብር አዋጅ የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ፡፡

14/ “ከታክሱ ነፃ የሆነ ወደአገር የሚገባ ዕቃ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9 በተደነገገው መሠረት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ የተደረገ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 3 የተመለከተው ከታክሱ ነፃ የሆነ ወደአገር የሚገባ ዕቃ ነው፡፡

15/ “ከታክስ ነፃ የተደረገ አቅርቦት” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 በተደነገገው መሠረት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ የተደረገ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 2 የተመለከተው ከታክስ ነፃ የተደረገ አቅርቦት ነው፡፡

16/ “የፋይናንስ ኪራይ” የሚለው ሀረግ በካፒታል ዕቃ ኪራይ ንግድ ሥራ አዋጅ ቁጥር 103/1990 (እንደተሻሻለ) የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

17/ “ዕቃ” ማለት ግዙፋዊ ሀልዎት ያለው ማናቸውም የሚንቀሳቀስ ወይም የማይንቀሳቀስ ንብረት ሲሆን፣ የሚከተሉትን አይጨምርም፣

ሀ) ገንዘብን፣ ወይም

ለ) በገመድ፣ በኬብል፣ በሬዲዮ፣ በብርሃን ወይም በሌላ ማናቸውም የኤሌክትሮማግኔቲክ ዘዴ ወይም በተመሳሳይ ሌላ የቴክኒክ ዘዴ የሚተላለፍን ምርት፣

18/ “የዱቤ ግዢ ስምምነት” የሚለው ሀረግ በካፒታል ዕቃ ኪራይ ንግድ ሥራ አዋጅ ቁጥር 103/1990 (እንደተሻሻለ) የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

19/ “ወደ አገር ማስገባት” እና “አስመጪ” የሚሉት በጉምሩክ ሕግ የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ፡፡

201/ “የግብአት ታክስ” ማለት የተመዘገበን ሰው በሚመለከት፡-

ሀ) ይህ ሰው ተቀናሽ የሚሆን ግዢ በሚፈጽምበት ጊዜ የከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ እና

ለ) ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የተመዘገበው ሰው የግብአት ታክስ ሆኖ እንዲቆጠር የተወሰነ የገንዘብ መጠን፣ ነው፡፡

21/ “የግብአት ታክስ ተቀናሽ” ማለት በግብአት ላይ የተከፈለና በዚህ አዋጅ ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ ታክስ ነው፡፡

22/ “ደረሰኝ” ማለት ክፍያ የመፈፀም ግዴታ መኖሩን የሚገልጽ ማናቸውም ሰነድ ሲሆን፤ የታክስ ደረሰኝን ይጨምራል፡፡

23/ “ገንዘብ” ማለት፡-

ሀ) በገንዘብ ቅርስ ሰብሳቢነት የተሰማሩ ከሚይዙት፤ በኢንቬስትመንት መልክ ከሚያዝ ወይም ሌሎች ስለገንዘብ የመመራመር ፍላጎት ባላቸው ከሚያዘው ውጪ ያለ በኢትዮጵያ ውስጥ ሕጋዊ መገበያያ የሆነ ሣንቲም ወይም ወረቀት፤

ለ) የሀዋላ ወረቀት፤ የባንክ ድራፍት፤ የቃል ኪዳን ሰነድ፤ የፖስታ ቤት ሀዋላ ወይም የገንዘብ ክፍያ ማዘዣ፤

ሐ) የገንዘብ ዋጋ ያለው እና በሕግ መሠረት መንግሥት ለሚሰበሰባቸው ክፍያዎች የሚያገለግል ለሽያጭ የሚውል ቴምብር፤ ቅጽ ወይም ካርድ፤

መ) ክፍያን ለመፈፀም እንዲያገለግል የተሰጠ ማናቸውም፤

(i) ክሬዲት ካርድ ወይም ዴቢት ካርድ፤ ወይም

(ii) ማናቸውም ሰው በሚያንቀሳቅሰው የባንክ ሒሳብ ገቢ ወይም ወጪ ማድረግ፤

24/ “የውጤት ታክስ” ማለት የተመዘገበን ሰው በሚመለከት፤

ሀ) ይህ ሰው ከሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ሊሰበሰብ የሚችለው የተጨማሪ እሴት ታክስ፤

ለ) ይህ ሰው ከውጭ አገር ለተሰጠው ወይም በኢትዮጵያ ነዋሪ ባልሆነ ሰው ኢትዮጵያ ውስጥ ለተሰጠው አገልግሎት ሊከፍል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ፤

ሐ) ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የተመዘገበው ሰው የውጤት ታክስ ሆኖ እንዲቆጠር የተወሰነ የገንዘብ መጠን፤ ነው፡፡

25/ “አስቀድሞ ክፍያ የተፈፀመበት የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት” ማለት የስልክ ካርድ፤ የቅድሚያ ክፍያ ካርድ፤ ሒሳብ የመሙያ ካርድ ወይም ማናቸውም ሌላ አስቀድሞ ክፍያ የተፈፀመበት የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሲሆን፤ በኤሌክትሮኒክ መንገድ የሚፈፀመውንም ይጨምራል፡፡

26/ “ተቀባይ” ማለት አቅርቦትን በሚመለከት አቅርቦቱ የተፈፀመለት ሰው ነው፡፡

27/ “የተመዘገበ ሰው” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የተመዘገበ ወይም የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሰው ነው፡፡

28/ “የምዝገባ የገንዘብ መጠን” በዚህ በአዋጅ አንቀጽ 11(2) የተመለከተው የምዝገባ የገንዘብ መጠን ነው፡፡

29/ “ከፋቅ የሚሰጥ አገልግሎት” ማለት አገልግሎቱ በተሰጠበት ጊዜ፤

- ሀ) አገልግሎት የመስጠቱ ተግባር በተከናወነበት ቦታ፤ እና
- ለ) የአገልግሎቱ ተቀባይ በሚገኝበት ቦታ፤

መካከል ምንም ዓይነት አካላዊ ግንኙነት እንዲኖር የማያስፈልግ አገልግሎት ነው፡፡

30/ “አገልግሎት” ማለት ከዕቃ ወይም ከገንዘብ ውጪ የሆነ ማናቸውም ነገር ነው፡፡

31/ “አቅራቢ” ማለት አቅርቦትን በሚመለከት አቅርቦቱን የሚያከናውነው ሰው ነው፡፡

32/ “አቅርቦት” ማለት የዕቃ አቅርቦት፣ የአገልግሎት አቅርቦት ወይም ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት አቅርቦት ነው፡፡

33/ “የዕቃ አቅርቦት” ማለት፤

- ሀ) የዕቃ ሽያጭ፣ ልውውጥ ወይም የዕቃ ባለቤት የሆነ ሰው ዕቃውን በማስተላለፍ ረገድ ያለውን መብት በመጠቀም የሚያከናውነው ሌላ የማስተላለፍ ተግባር፤
- ለ) በዱቤ ግዥ ስምምነት ወይም በፋይናንስ ኪራይ ስምምነት አማካኝነት ዕቃዎችን በዱቤ የመግዛት ወይም የመከራየት ተግባር፤

34/ “ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት” የሚለው ሀረግ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

35/ “የአገልግሎት አቅርቦት” ማለት ከዕቃ ወይም ከገንዘብ አቅርቦት ውጪ ያለ ሌላ ማናቸውም ተግባር ሲሆን፣ የሚከተሉትን ይጨምራል፡፡

- ሀ) ማናቸውንም መብት መስጠት፣ ማስተላለፍ፣ ማቋረጥ ወይም መብት መጠየቅን መተው፤
- ለ) የመገልገያ ቦታን ወይም ጥቅምን ለሌላ ማመቻቸት፤
- ሐ) ማናቸውንም ሁኔታ መፍቀድ ወይም አንድን ድርጊት ከመፈፀም መታቀብ፤
- መ) ከመቀት ወይም ከኤሌክትሪክ የሚመነጭን ኃይል፣ ጋዝ ወይም ውሃ ማስተላለፍ ወይም ማቅረብ፤ እና
- ሠ) አንድን ምርት በገመድ፣ በኬብል፣ በሬዲዮ፣ በብርሃን ወይም በሌላ የኤሌክትሮማግኔቲክ ዘዴ ወይም በተመሳሳይ የቴክኒክ ዘዴ ማስተላለፍ፡፡

36/ “የታክስ ባለስልጣን” ማለት በአዋጅ ቁጥር 1263/2014 የተቋቋመው የገቢዎች ሚኒስቴር ወይም ታክሱን ለማስተዳደር በገቢዎች ሚኒስቴር ውክልና የተሰጠው የክልል መንግስት ወይም የከተማ አስተዳደር ግብር ሰብሳቢ አካል ነው።

37/ “የታክስ ክፍልፋይ” ማለት ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር የሚከናወን የክፍልፋይ ስሌት ነው፡፡

$$U/(100 + U)$$

ለዚህ ስሌት አፈፃፀም “U” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6(2) (ለ) መሠረት ተፈፃሚ የሚሆነው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጣኔ ነው፡፡

38/ “የታክስ ደረሰኝ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 52 በተጣለበት ግዴታ መሠረት የተመዘገበ ሰው የሚሰጠው ሰነድ ነው፡፡

39/ “ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ” የሚለው ሀረግ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

40/ “ታክስ የሚከፈልበት ወደአገር የሚገባ ዕቃ” ማለት ከታክሱ ነፃ ከሆነ ወደአገር የሚገባ ዕቃ ውጪ ያለ ታክስ የሚከፈልበት ወደአገር የሚገባ ዕቃ ነው፡፡

- 41/ “ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት” ማለት
- ሀ) ከታክስ ነፃ ከተደረገ አቅርቦት ውጪ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት በኢትዮጵያ ውስጥ የተመረተ ዕቃ ወይም አገልግሎት አቅርቦት፣ ወይም
  - ለ) በዚህ አዋጅ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እንደሆነ የሚቆጠር አቅርቦት፣ ነው፡፡

- 42/ “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት” ማለት መልዕክት፣ ስዕል፣ ድምጽ ወይም ማናቸውንም ሌላ መረጃ በገመድ፣ በሬዲዮ፣ በብርሃን፣ በኬብል ወይም በሌላ የኤሌክትሮማግኔቲክ ዘዴ ወይም በተመሳሳይ የቴክኒክ ዘዴ ማስተላለፍ፣ ማሠራጨት ወይም መቀበል ሲሆን፣
- ሀ) የማስተላለፍ፣ የማሠራጨት ወይም የመቀበል አቅምን የመጠቀም መብትን የማዘዋወር ወይም የማስተላለፍ፣ ወይም
  - ለ) ከዓለም ዐቀፍ ወይም ከአገር አቀፍ የመረጃ መረብ ጋር የማገናኘት አገልግሎትን፣ ይጨምራል፡፡

ሆኖም የጽሑፍ፣ የስዕል፣ የድምፅ ወይም የመረጃ አቅርቦትን አይጨምርም፡፡

- 43/ “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ” ማለት በኢትዮጵያ ወይም በሌላ አገር የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለመስጠት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው።
- 44/ “የንግድ ዕቃ” የሚለው ሀረግ በገቢ ግብር አዋጅ የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡
- 45/ “የተጨማሪ እሴት ታክስ ወይም የተ.እ.ታ.” ማለት በዚህ አዋጅ የተጣለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ነው፡፡
- 46/ “የዜሮ መጣኔ አቅርቦት” በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 በተደነገገው መሠረት ዜሮ መጣኔ ተፈጻሚ እንዲሆንበት የተደረገ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 1 የተመለከተ አቅርቦት ነው፡፡
- 47/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የነሐሴ እና የጳጉሜ ወራት በአንድነት ተደምረው እንደ አንድ ወር ይቆጠራሉ፡፡
- 48/ በዚህ አዋጅ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላትና ሐረጎች በታክስ አስተዳደር አዋጅ ትርጉም የተሰጣቸው ከሆነ በታክስ አስተዳደር አዋጁ የተሰጣቸው ትርጉም ይኖራቸዋል፡፡
- 49/ በወንድ ጾታ የተገለፀ ማናቸውም ድንጋጌ የሴት ጾታንም ይጨምራል፡፡
- 50/ በዚህ አዋጅ አንድ ሕግ ወይም የሕግ ድንጋጌ ሲጠቀስ፣ የዚህን ሕግ ወይም ድንጋጌ ሁሉንም ማሻሻያዎች ይጨምራል። ሕጉ ወይም ድንጋጌው በሌላ አዲስ ሕግ ወይም ድንጋጌ ከተተካም በዚህ አዋጅ የተመለከተው ማጣቀሻ፣ የተካውን ሕግ ወይም ድንጋጌ እንደሆነ ይቆጠራል።

3. የግብይት ዋጋ

- 1/ በዚህ አንቀጽ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የአንድ አቅርቦት የግብይት ዋጋ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጠቅላላ ድምር ይሆናል፡፡
  - ሀ) ማናቸውም ሰው በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለአቅርቦቱ የከፈለው ወይም የሚከፍለው የገንዘብ መጠን፣
  - ለ) ማናቸውም ሰው በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለአቅርቦቱ በዓይነት የከፈለው ወይም የሚከፍለው ትክክለኛ የገበያ ዋጋ፣
  - ሐ) የዕቃ አቅርቦትን በሚመለከት ለዕቃው መያዣነት ጥቅም ላይ በዋለው ዕቃ ላይ በተቀማጭ ገንዘብነት የተከፈለው ወይም የሚከፈለው እና የመያዣው ዕቃ ሲመለስ ተመላሽ የሚደረገው የገንዘብ መጠን፣
  - መ) ለአቅርቦቱ የተከፈለው ወይም የሚከፈለው የአገልግሎት ክፍያ፣
  - ሠ) በአቅርቦቱ ምክንያት የተከፈለው ወይም የሚከፈለው ቀረጥ፣ የኤክሳይዝ ታክስ፣ ሱር ታክስ፣ የአገልግሎት ክፍያ፣

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው የአቅርቦቱ የግብይት ዋጋ በአቅርቦቱ ላይ የተከፈለውን ወይም ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ አይጨምርም፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ከተመለከተው የአቅርቦቱ የግብይት ዋጋ ላይ አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ የተፈቀደው የዋጋ ቅናሽ ወይም ተመላሽ ተቀናሽ መደረግ አለበት፡፡
- 4/ ከአቅርቦቱ ዋጋ ላይ የተፈቀደው ተቀናሽ፣ ተመላሽ ወይም ሌላ ማስተካከያ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 42 እና 43 በተመለከተው የማስተካከያ ድንጋጌ መሠረት ሊሰላ ይገባል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) ከተመለከተው የተቀማጭ ገንዘብ በስተቀር አቅራቢው የተቀማጭ ገንዘብ ለአቅርቦቱ ክፍያ እንዲውል ካላደረገ በስተቀር የአቅርቦት የግብይት ዋጋ በተቀማጭ ገንዘብነት የተከፈለውን ወይም የሚከፈለውን የገንዘብ መጠን አይጨምርም፡፡
- 6/ ከአቅርቦት ጋር በተያያዘ የተከፈለ ወይም ሊከፈል የሚገባ መያዣ ለአቅራቢው ቀሪ እንዲሆን ከተደረገ የአዋጁ አንቀጽ 34 ድንጋጌ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
- 7/ የአዋጁ አንቀጽ 19(4) ተፈፃሚ የሚሆንበትን የዱቤ ግዢ ስምምነት ወይም የፋይናንስ ሊዝ በሚመለከት የዕቃው አቅርቦት ዋጋ በስምምነቱ ወይም በኪራዩ ውል መሠረት የሚከፈለውን የፋይናንስ አገልግሎት ክፍያ አይጨምርም፡፡
- 8/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፡-
  - ሀ) “የኤክሳይዝ ታክስ” ማለት በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012፣ እና በማሻሻያው የተጣለው የኤክሳይዝ ታክስ ነው፡፡
  - ለ) “ሱር ታክስ” ማለት ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ሱር ታክስ ለማስከፈል በወጣው የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 133/2007፣ እና በማሻሻያው የተጣለ ሱር ታክስ ነው፡፡

4. ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት አቅርቦት

- 1/ ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት የሚባለው የሚከተለው አገልግሎት ነው፡፡
  - ሀ) የተመዘገበ ሰው ቢሆንም ባይሆንም የአገልግሎቱ አቅርቦት የተከናወነው በኢትዮጵያ ውስጥ በቋሚነት በሚሠራ ድርጅት አማካኝነት ታክስ የሚከፈልበትን የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ በማያከናውን ከኢትዮጵያ ውጪ በሚገኝ ሰው አማካኝነት፣
  - ለ) አቅርቦቱ የተሰጠው ለተመዘገበ ሰው፣
  - ሐ) አቅርቦቱ የተከናወነው ከኢትዮጵያ ወጪ ከሚገኝ የንግድ ሥራ ቦታ፣ እና
  - መ) አቅርቦቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ የንግድ ሥራ ቦታ ቢሰጥ ኖሮ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የሆነ እንደሆነ፣ ነው፡፡

2/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 አፈፃፀም አንድ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ እና ከኢትዮጵያ ውጪ ታክስ የሚከፈልበት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ያከናወነ እንደሆነ፤

ሀ) ከኢትዮጵያ ውጪ የተከናወነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ከኢትዮጵያ ውጪ ባለ ሰው (“ከኢትዮጵያ ውጪ የሚኖር ሰው” ተብሎ የሚጠቀስ) የተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት ግብይት እንደሆነ ተቆጥሮ በኢትዮጵያ ውስጥ ያለ ሰው ካከናወነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት (“በኢትዮጵያ የሚኖር ሰው” ተብሎ ከሚጠቀስ) ተለይቶ መታየት አለበት፡፡

ለ) ከኢትዮጵያ ውጪ የሚኖረው ሰው እና በኢትዮጵያ የሚኖረው ሰው ግንኙነት ያላቸው ሰዎች እንደሆኑ ይቆጠራሉ፡፡

ሐ) ከኢትዮጵያ ውጪ የሚኖረው ሰው የተመዘገበ ሰው ሆኖ ሊቆጠር አይችልም፤ እና

መ) ከኢትዮጵያ ውጪ የሚኖረው ሰው በኢትዮጵያ ለሚኖረው ሰው የሚሰጠው የውጭ አገልግሎት፣ ታክስ የሚከፈልበትን የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ከኢትዮጵያ ውጪ የሚኖረው ሰው ከኢትዮጵያ ውጪ ከሚገኝ የንግድ ሥራ ቦታ ያቀረበው አገልግሎት እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

5. ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ማናቸውም በተከታታይነት ወይም በመደበኛነት እና በሙሉ ወይም በከፊል የግብይት ዋጋን በማስከፈል አንድ ሰው ለሌላ ሰው የሚያቀርበው ወይም ለማቅረብ የሚፈልገው ዕቃ ወይም አገልግሎት ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ይሆናል፡፡

2/ ማናቸውም ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በማስጀመር፣ በማቋረጥ ወይም መልሶ በማደራጀት ረገድ የሚያከናውነው ማናቸውም ሥራ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት የተከናወነ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

3/ የሚከተሉት ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ሆነው አይቆጠሩም፡፡

ሀ) ተቀጣሪ የሚያከናውነው ሥራ

ለ) ማናቸውም ግለሰብ ለትርፍ ጊዜ ማሳለፊያ የሚያከናውነው ተግባር ወይም የመዝናኛ እንቅስቃሴ፤

ሐ) ከግለሰብ ውጪ ማናቸውም ሌላ ሰው የማህበረተኞቹን ወይም የባለቤቶቹን ወይም ግንኙነት ያላቸውን ሰዎች የትርፍ ጊዜ ፍላጎት ለማርካት የሚያከናውነው ተግባር ወይም የመዝናኛ እንቅስቃሴ፤

ክፍል ሁለት

ታክስ ስለመጣል እና ከታክስ ነፃ ስለማድረግ

6. የተጨማሪ እሴት ታክስ ስለመጣል

- 1/ ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ላይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው የማስከፈያ መጣኔ የተጨማሪ እሴት ታክስ ተጥሏል፡፡
  - ሀ) በተመዘገበ ሰው የሚከናወን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፤
  - ለ) ማናቸውም ሰው ወደአገር በሚያስገባው ዕቃ፣ እና
  - ሐ) ለተመዘገበ ሰው ከውጭ አገር የሚቀርብ አገልግሎት፤
- 2/ የተጨማሪ እሴት ታክስ የማስከፈያ መጣኔ የሚከተለው ይሆናል፤
  - ሀ) የዜሮ የማስከፈያ መጣኔ ተፈፃሚ በሚደረግባቸው አቅርቦቶች ላይ፤ ዜሮ በመቶ፤ እንዲሁም
  - ለ) በሌሎች ማናቸውም አቅርቦቶች 15 በመቶ፤
- 3/ ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት፣ ወደአገር በሚገባ ዕቃ ወይም ከውጭ አገር በሚቀርብ አገልግሎት ላይ የሚከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚሰላው በዕቃው ወይም ወደ አገር በሚገባው አቅርቦት ዋጋ ላይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተመለከተውን የማስከፈያ መጣኔ ተፈፃሚ በማድረግ ይሆናል፡፡
- 4/ ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ ተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋመው አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ ሲሆን፣ ታክሱ አቅርቦቱን ባከናወነው የተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 59(1) መሠረት ገቢ መደረግ አለበት፡፡
- 5/ በማናቸውም ሕግ የተመለከተው ቢኖርም፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የተመዘገበው ሰው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ከሆነው ሰው መልሶ የመጠየቅ መብት አለው፡፡
- 6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 የተመለከተው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13(2) በተደነገገው መሠረት በታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበ ሰው ከመመዘገቡ በፊት ያከናወነውን ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በሚመለከት ተፈፃሚ አይሆንም፡፡

7/ ወደአገር በሚገባ አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋመው አቅርቦቱ ወደአገር በገባበት ጊዜ ሲሆን፣ አስመጪው ታክሱን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 59(2) በተደነገገው መሠረት መክፈል አለበት፡፡

8/ ከውጭ አገር በሚቀርብ አገልግሎት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋመው አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ ሲሆን፣ አገልግሎቱን ያገኘው የተመዘገበ ሰው ታክሱን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 59(1) በተደነገገው መሠረት መክፈል አለበት፡፡

7. ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚሆንበት አቅርቦት

1/ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 1 የተመለከቱ አቅርቦቶች ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግላቸዋል፡፡

2/ በአቅርቦቱ ላይ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ እንዲሆን ያደረገ የተመዘገበ ሰው በታክሱ ባለስልጣን ተቀባይነት ያላቸውን አቅርቦቱ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ እንዲሆንለት ለማድረግ ያስቻሉትን የሰነድ ማስረጃዎች መቀበል እና መያዝ አለበት፡፡

8. ከታክስ ነፃ የሆኑ አቅርቦቶች

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 2 የተዘረዘሩ አቅርቦቶች ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ ተደርገዋል፡፡

2/ አንድ አቅርቦት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግለት እንዲሁም ከታክሱ ነፃ የተደረገ ከሆነ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ዜሮ የማስከፈያ ልክ ብቻ ተፈጻሚ እንዲሆንለት ይደረጋል፡፡

9. ከታክሱ ነፃ የሆነ ወደአገር የሚገባ ዕቃ

ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ 3 የተዘረዘሩ ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ ተደርገዋል፡፡

10. በሌሎች ሕጎች የተቋቋሙ ከታክስ ነፃ የመሆን መብቶች ወይም ችሮታዎች ተፈጻሚነት የሌላቸው ስለመሆኑ፡፡

1/ ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት ወይም ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከዋለ በኋላ በወጣ ሕግ ውስጥ ያለ አንድ አቅርቦት ወይም አቅርቦቶች ወይም ወደአገር የሚገባ ዕቃ ወይም ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች ወይም ከውጭ አገር የሚሰጡ አገልግሎቶች ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እንደሆኑ ወይም ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ እንደሚደረግላቸው ወይም ዝቅተኛ የተጨማሪ እሴት ታክስ የማስከፈያ መጣኔ የሚጣልባቸው መሆኑን የሚደነግግ አንቀጽ በዚህ አዋጅ ይህ መብት ካልተቋቋመ በስተቀር ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

- 2/ ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት ወይም ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከዋለ በኋላ በወጣ ሕግ ውስጥ ያለ አንድ ሰው ወይም ሰዎች ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ የተደረጉ ወይም ዝቅተኛ የተጨማሪ እሴት ታክስ መጣኔ ተፈፃሚ የሚደረግላቸው መሆኑን የሚደነግግ አንቀጽ በዚህ አዋጅ ይህ መብት ካልተቋቋመ በስተቀር ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡
- 3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “ዝቅተኛ የተጨማሪ እሴት ታክስ መጣኔ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6(2) (ለ) ከተመለከተው ያነሰ የማስከፈያ መጣኔ ማለት ነው፡፡

ክፍል ሦስት

ስለመመዘገብ

11. የመመዘገብ ግዴታ

- 1/ ማናቸውም ሰው ከዚህ በታች የተዘረዘረውን የሚያሟላ ከሆነ የመመዘገብ ግዴታ አለበት፡፡
  - ሀ) በማናቸውም የ12 ወራት ጊዜ መጀመሪያ፣ በዚህ ሰው በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ የሚከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር የሚያገኘው አገልግሎት ጠቅላላ ድምር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ከተመለከተው የገንዘብ መጠን ሊበልጥ እንደሚችል የሚያሳምን ምክንያት ሲኖር፣
  - ለ) በማናቸውም የ12 ወራት ጊዜ መጨረሻ ወይም ከዚህ ባነሰ ጊዜ ውስጥ በዚህ ሰው የተከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር ያገኘው አገልግሎት ጠቅላላ ድምር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ከተመለከተው የገንዘብ መጠን የሚበልጥ ሆኖ ሲገኝ፣
- 2/ ለተጨማሪ እሴት ታክስ የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ብር 5,000,000 ወይም ሚኒስቴሩ በመመሪያ የሚወስነው ሌላ ታክስ የሚከፈልበት የአቅርቦት የገንዘብ መጠን ያለው ሰው ነው፡፡
- 3/ የታክሱ ባለስልጣን አንድ ሰው የመመዘገብ ግዴታ ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን መድረሱን በሚያሰላበት ጊዜ ከዚህ ሰው ጋር ግንኙነት ያለው ሰው ያከናወነውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር ያገኘውን አገልግሎት ጨምሮ መደመር አለበት፡፡
- 4/ አንድ ሰው የመመዘገብ ግዴታ የሚያስከትለው የገንዘብ መጠን ላይ መድረሱ በሚሰላበት ጊዜ የሚከተሉት ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች ከግምት ውስጥ አይገቡም፡፡
  - ሀ) ይህ ሰው ለሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ጥቅም ላይ የዋለን የካፒታል ዕቃ ሽያጭ የሚመለከት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፣

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ አንድ ሰው የሚያከናውነውን ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ በመሸጡ ምክንያት ወይም ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በዘላቂነት በማቋቋሙ ምክንያት የሚኖረውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፤

5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 ድንጋጌ የዚህ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ወይም ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ከፊል ገዝቶ መሸጥ በሚሆንበት ጊዜ የሚኖረውን ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በሙሉ ወይም በከፊል የመሸጥ ተግባር በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

6/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም ከውጭ አገር የተሰጠ አገልግሎት አቅርቦት መሆን ያለመሆኑን ለመወሰን የአንቀጽ 4(1) (ለ) ድንጋጌ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሰው የመመዘገብ ግዴታ ከሚኖርበት ቀን አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም ለታክሱ ባለስልጣን የምዝገባ ማመልከቻ ማቅረብ አለበት።

12. በፈቃደኝነት ስለመመዘገብ

1/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት የመመዘገብ ግዴታ የሌለበት ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የሚያከናውን ከሆነ ወይም ለማከናወን ያቀደ ከሆነ በፈቃደኝነት ለመመዘገብ ለታክሱ ባለስልጣን ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

2/ አንድ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የምዝገባ ማመልከቻ ሊያቀርብ የሚችለው የዚህ ሰው በዓመቱ ያከናወነው ወይም ሊያከናውን የሚችለው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦቱ ዋጋ ከብር 2,500,000 የሚበልጥ ሲሆን፤ ነው፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚቀርበው ማመልከቻ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም መቅረብ አለበት፡፡

13. የምዝገባ አፈፃፀም

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት የምዝገባ ማመልከቻ የቀረበለት የታክስ ባለስልጣን አመልካቹ የመመዘገብ ግዴታ ያለበት መሆኑን ሲያምንበት ይመዘግባል፡፡

2/ የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት የመመዘገብ ግዴታ ያለበት ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11(7) በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ለመመዘገብ ማመልከቻ ያላቀረበ መሆኑን ሲያረጋግጥ በራሱ ውሳኔ እንዲመዘገብ ያደርጋል፡፡

3/ የታክሱ ባለስልጣን የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲሟሉ የምዝገባ ማመልከቻ ያቀረበውን ሰው መመዝገብ አለበት፡፡

- ሀ) አመልካቹ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12(2) የተመለከቱትን ሁኔታዎች የሚያሟላ ከሆነ፤
- ለ) አመልካቹ ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ የሚያከናውንበት ቋሚ አድራሻ ያለው ከሆነ፤
- ሐ) አመልካቹ ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ማከናወን የጀመረ ከሆነ፤
  - (1) የሥራ እንቅስቃሴውን የሚያሳዩ ተገቢ ሰነዶችን የያዘ ከሆነ፤
  - (2) በታክስ ሕጎች የተጣሉበትን ግዴታዎች የተወጣ ከሆነ፤
- መ) ተገቢ የሆነ ሰነዶችን መያዝ እና በቋሚነት እና አስተማማኝ በሆነ ሁኔታ የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢን ማሳወቅን ጨምሮ አመልካቹ በዚህ አዋጅ እና አዋጁን መሠረት በማድረግ በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተጣሉበትን ግዴታዎች የሚወጣ መሆኑን የሚያሳምኑ መረጃዎች ያሉ ከሆነ፤

4/ የገቢዎች ሚኒስቴር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 እና 12 መሠረት የምዝገባ ማመልከቻ ከቀረበለት ቀን አንስቶ በ21 ቀናት ውስጥ በቀረበው ማመልከቻ ላይ የተሰጠውን ውሳኔ የሚገልጽ ምላሽ ለአመልካቹ መስጠት አለበት፡፡

5/ የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ መሠረት ለተመዘገበው ሰው በደንቡ የተዘረዘሩ መረጃዎችን የያዘ የተጨማሪ እሴት ታክስ የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት፡፡

6/ ከአንድ የንግድ ሥራ ቦታ በላይ ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም ለእያንዳንዱ የንግድ ሥራ ቦታ የሚያገለግል የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የምስክር ወረቀት ቅጂ እንዲሰጠው ለታክሱ ባለስልጣን ማመልከቻ ማቅረብ የሚችል ሲሆን፤ የታክሱ ባለስልጣንም ቅጂ ወይም ቅጂዎችን መስጠት አለበት፡፡

7/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም አንድ ሰው “የተመዘገበ ሰው” ነው ሊባል የሚችለው፡-

- ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (3) መሠረት ለተመዘገበ ሰው በዚህ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ላይ ከተመለከተው ቀን ጀምሮ፤
- ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ለተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 (1) በተደነገገው መሠረት ይህ ሰው የመመዝገብ ግዴታ ከተጣለበት የመጀመሪያ ቀን ጀምሮ ነው፡፡

14. የተመዘገበ ሰው ግዴታዎች

1/ ማናቸውም የተመዘገበ ሰው፡ -

ሀ) ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በሚያካሂድበት ዋንኛ የንግድ ቦታ በግልጽ በሚታይ ሥፍራ ዋንኛውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የምስክር ወረቀት የመለጠፍ፤

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13(6) መሠረት የተሰጠውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ቅጂ ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በሚያካሂድባቸው ሌሎች የንግድ ቦታዎች ሁሉ በግልጽ በሚታይ ሥፍራ የመለጠፍ፤ ግዴታ አለበት፡፡

2/ በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 10 ከተዘረዘሩት መረጃዎች በተጨማሪ በሚከተሉት መረጃዎች ላይ ለውጥ ሲያጋጥም የተመዘገበ ሰው ይህንኑ በ30 ቀን ጊዜ ውስጥ ለታክሱ ባለስልጣን ማስታወቅ አለበት፡፡

ሀ) የተመዘገበው ሰው የስልክ ቁጥር፣ የፋክስ ቁጥር፣ የኤሌክትሮኒክ እና ሌሎች የግንኙነት አድራሻዎች፤

ለ) አዳዲስ ቅርንጫፎችን ወይም የሥራ ክፍሎችን መክፈትና መዝጋትን ጨምሮ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በሚያከናውንበት ወይም በሚያከናውንባቸው ቦታዎች፤

ሐ) የተመዘገበው ሰው የንግድ ሥራ ባህሪ፣ እና

መ) በታክሱ ባለስልጣን በሚወጣ መመሪያ የሚዘረዘሩ ሌሎች መረጃዎች፤

15. የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ሲያቆም ስለሚሰጠው ማስታወቂያ

1/ የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ማካሄዱን ሙሉ በሙሉ ሲያቆም ይህንኑ ለታክሱ ባለስልጣን ማስታወቅ አለበት፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የተመዘገበ ሰው የሚሰጠው ማስታወቂያ፤

ሀ) በተፈቀደው ቅጽ በመጠቀም የሚቀርብ፤

ለ) የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ማካሄዱን ሙሉ በሙሉ ያቆመበትን ቀን፤

ሐ) በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ለ) ከተመለከተው ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 12 ወራት ውስጥ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ለማከናወን ፍላጎት ያለው ወይም የሌለው መሆኑን የሚገለጽ ሲሆን፤

መ) የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ሙሉ በሙሉ ካቆመበት ቀን አንስቶ በ7 ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት፡፡

- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የታክሱ ባለስልጣን ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ሙሉ በሙሉ ያቆመን የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 መሠረት የሚቀርብለትን ማስታወቂያ መሠረት በማድረግ ወይም በራሱ አነሳሽነት ለተመዘገበው ሰው የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ለመሠረዝ ይችላል፡፡
- 4/ ያታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ሙሉ በሙሉ ካቆመበት ቀን አንስቶ በ12 ወራት ጊዜ መልሶ የሚጀምር መሆኑን የሚያሳምን በቂ ምክንያት ካገኘ የተመዘገበውን ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ላለመሠረዝ ሊወስን ይችላል፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት የተሰጠ የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የምስክር ወረቀትን የመሠረዝ ውሳኔ ተፈጻሚ የሚሆነው የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ ካቆመበት የሒሳብ ጊዜ የመጨረሻ ቀን ወይም በስረዛው ውሳኔ ማስታወቂያ ከተገለፀው ቀን ጀምሮ ይሆናል፡፡

16. የመመዘገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች በመሆን ምክንያት ስለሚቀርብ የምዝገባ ሥረዛ ማመልከቻ

- 1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የተመዘገበ ሰው የሚያከናውነው ዓመታዊ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር የሚያገኘው አገልግሎት ዋጋ የመመዘገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን ሲወርድ የተመዘገበው ሰው የተፈቀደውን ቅጽ በመጠቀም ምዝገባው እንዲሰረዝለት ሊያመለክት ይችላል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ምዝገባ እንዲሰረዝ ጥያቄ ሊቀርብ የሚችለው ምዝገባው ከተከናወነበት ቀን ጀምሮ ከሚቆጠር የ2 ዓመት ጊዜ በኋላ ነው።
- 3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ቢኖርም ለተጨማሪ እሴት ታክስ የመመዘገብ ግዴታ ያለበት መሆኑን በማመን በስህተት የተመዘገበ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የምዝገባ ሥረዛ ማመልከቻውን ከተመዘገበበት ቀን በኋላ የመጀመሪያውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢ ማስታወቂያ ማቅረብ ከሚገባው ቀን በፊት ሊያቀርብ ይችላል፡፡
- 4/ የታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው በአንድ ዓመት ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር ያገኘው አገልግሎት ዋጋ የመመዘገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች መሆኑን ሲያምንበት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ምዝገባው እንዲሠረዝ ተገቢውን ማመልከቻ ላቀረበው የተመዘገበ ሰው ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ሊሰርዝ ይችላል፡፡

5/ የታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው በአንድ ዓመት ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እና ከውጭ አገር ያገኘው አገልግሎት ዋጋ የመመዘገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች ሲሆን፤ እንዲሁም የሚከተሉት ሁለቱ ወይም ከሁለቱ አንዱ መፈፀማቸውን፡-

- ሀ) የተመዘገበው ሰው ተገቢ የሆኑ የተጨማሪ እሴት ታክስ መረጃዎችን ያለመያዙን፤
- ለ) የተመዘገበው ሰው በመደበኛነት እና በአስተማማኝነት የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን የሚያስታውቅ መሆኑን፤ ሲያምንበት፤ በራሱ ተነሳሽነት ለተመዘገበው ሰው የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ሊሠረዝ፤ ይችላል፡፡

6/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከናወን የምዝገባ ሥረዛ ተፈጻሚ የሚሆነው በሥረዛ ማስታወቂያው ከተመለከተው ቀን ጀምሮ ይሆናል፡፡

17. ምዝገባው የተሰረዘበት ሰው ግዴታዎች

1/ አንድ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 ወይም 16 መሠረት የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የተሰረዘበት እንደሆነ፤

- ሀ) የሚጠቀምባቸውን ማናቸውንም ሰነዶች ጨምሮ በማናቸውም መልኩ ይህ ሰው ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ መሆኑን የሚገልፁ ድርጊቶችን ወዲያውኑ ማቆም፤
- ለ) ምዝገባው ከተሰረዘበት ቀን አንስቶ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ወይም የታክሱ ባለስልጣን በሚሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ በሚገለጽ ቀደም ያለ ሌላ ጊዜ ውስጥ፤ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም የመጨረሻውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የገቢ ማስታወቂያ ማቅረብ እና የሚፈለግበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ መክፈል፤ እና
- ሐ) የተሰጠውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ዋነኛ የምዝገባ የምስክር ወረቀት እና የዚህን የምስክር ወረቀት ይፋ ቅጂዎች ወዲያውኑ ለታክሱ ባለስልጣን የመመለስ፤ ግዴታ አለበት፡፡

2/ የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን በማስታወቅ እና የተጨማሪ እሴት ታክስን በመክፈል ረገድ ያለበትን ግዴታ ጨምሮ ምዝገባው ፀንቶ በነበረበት ጊዜ ውስጥ ካከናወናቸው ተግባራት ወይም ካፈፈፀማቸው ግዴታዎች ጋር በተያያዘ የሚኖርበት ግዴታ እና ተጠያቂነት ምዝገባው በመሰረዙ ምክንያት ቀሪ አይሆኑም፡፡

18. ምዝገባ በሚሠረዘበት ጊዜ እንደተከናወኑ ስለሚቆጠሩ ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 15 እና 16 መሠረት የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የተሰረዘ እንደሆነ ምዝገባው በተሰረዘ ጊዜ በእጁ የሚገኙት የንግድ ዕቃዎች እና

የካፒታል ዕቃዎች ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እንደሆኑ ይቆጠራል፡፡ ሆኖም እነዚህ ዕቃዎች ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እንደሆኑ የሚቆጠረው የተመዘገበው ሰው እነዚህን የንግድ ዕቃዎች ወይም የካፒታል ዕቃዎች ሲገዛ ወይም ወደአገር ሲያስገባ ለከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ተቀናሽ (ክሬዲት) ያገኘ ወይም የንግድ ዕቃዎችን በሚመለከት ለእነዚህ ዕቃዎች ማምረቻ የዋሉ ግብአቶችን ሲገዛ ወይም ወደአገር ሲያስገባ ለከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ተቀናሽ ያገኘ እንደሆነ ነው።

- 2/ የተመዘገበው ሰው ምዝገባው ከመሰረዙ በፊት ባለው ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የንግድ ዕቃዎች ወይም የካፒታል ዕቃዎች ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እንዲሆኑ የማድረግ ተግባር ያከናወነ እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡
- 3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈፃሚ ሲሆን፤ ምዝገባው በተሰረዘ ጊዜ የንግድ ዕቃዎች በእጁ የሚገኙ የተመዘገበ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው ጊዜ እነዚህን ዕቃዎች በሚገዛበት ወይም ወደአገር በሚያስገባበት ጊዜ ለከፈለው የግብአት ታክስ ካገኘው ቅናሽ ለእነዚህ የንግድ ዕቃዎች ማምረቻ በዋለው ግብአት ላይ ለከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ካገኘው ቅናሽ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡
- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ የተመዘገበ ሰው ምዝገባ በሚሰረዝበት ጊዜ በእጁ የሚገኙ የካፒታል ዕቃዎችን በሚመለከት ተፈፃሚ በሚደረግበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው ጊዜ በእጁ ለሚገኙ የካፒታል ዕቃዎች ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር መሠረት የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡

$$U \times A/a$$

- U - የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃዎችን በገዛበት ጊዜ ያገኘው የግብአት ታክስ ተቀናሽ፤
- A - በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚወሰን የተመዘገበው ሰው ምዝገባ በተሰረዘበት ጊዜ የካፒታል ዕቃዎች ያላቸው የተጣራ የመዝገብ ዋጋ፤
- a) የካፒታል ዕቃዎች የተገዙበት ወይም የተገኙበት ዋጋ፤

ክፍል አራት

አቅርቦትን የሚመለከቱ አጠቃላይ ድንጋጌዎች

19. ቅይጥ አቅርቦቶች

- 1/ አገልግሎትን ከማቅረብ ጋር በተያያዘ የሚከናወነው የዕቃ አቅርቦት የአገልግሎት አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

- 2/ ከዕቃ አቅርቦት ጋር በተያያዘ የሚከናወን የአገልግሎት አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡
- 3/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 26(1) (ሀ) መሠረት ከውጭ አገር የተሰጠ አገልግሎት ዋጋ ውስጥ የአገልግሎት አቅርቦት ዋጋ የተካተተ ከሆነ የአገልግሎቱ አቅርቦት ከውጭ አገር የተሰጠ አገልግሎት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አንድ አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት እና የአገልግሎት አቅርቦት ከሆነ፣ የታክሱ ባለስልጣን ምክንያታዊ በሆነ መንገድ አቅርቦቱ የዕቃ አቅርቦት ወይም የአገልግሎት አቅርቦት ተደርጎ የሚወሰድበትን ሁኔታ በመመሪያ ይወስናል፡፡
- 5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 ድንጋጌ አቅርቦቱ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን በሙሉ ወይም በከፊል የሚይዝ በሚሆንበት ጊዜ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
  - ሀ) አቅርቦቱ የተጨማሪ እሴት ታክስ የማስከፈያ መጣኔ ተፈፃሚ የሚደረግበት ሲሆን፣
  - ለ) አቅርቦቱ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ የሚደረግለት ሲሆን፣
  - ሐ) አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ በሚሆንበት ጊዜ
- 6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 7 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) የተደነገገው የተሟላ ሲሆን እያንዳንዱ የአቅርቦቱ ክፍል ራሱን የቻለ አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡
- 7/ በዱቤ ግዢ ወይም በፋይናንስ ሊዝ ውል የሚቀርብ ዕቃ ራሱን የቻለ ክፍያ ሆኖ የተካተተ እና ለአቅርቦቱ ተጠቃሚ የተገለፀ የወለድ ክፍያን የሚጨምር ሲሆን፣ የዚህ ዓይነቱ አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት እና የፋይናንስ አገልግሎትን የያዘ ሁለት አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

20. አቅርቦት ተከናወነ የሚባልበት ጊዜ

- 1/ በዚህ አዋጅ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አቅርቦቱ ተከናወነ የሚባለው ከሚከተሉት በቀደመው ጊዜ ነው፡፡
  - ሀ) ለአቅርቦቱ ደረሰኝ በተሰጠበት ቀን፣
  - ለ) ለአቅርቦቱ ማናቸውም ዓይነት ክፍያ (ከፊል ክፍያን ጨምሮ) በተፈፀመበት ቀን፣
  - ሐ) ከሚከተሉት አንዱ በተፈፀመበት ቀን፣
    - (1) የዕቃ አቅርቦትን በሚመለከት፣ የዕቃው ርክክብ በተፈፀመበት ወይም ዕቃው ለአቅርቦቱ ተቀባይ ዝግጁ በሆነበት ቀን፣ ወይም

(2) የአገልግሎት አቅርቦትን ወይም ከውጭ አገር የሚሰጥን አገልግሎት በሚመለከት፣ አገልግሎት የመስጠቱ ተግባር ሲጠናቀቅ፤

2/ የዕቃው አቅርቦት በሣንቲም፣ በወረቀት ገንዘብ ወይም ገንዘብን በሚተካ ነገር በሚሠራ ማሸን፣ የመቁጠሪያ መሣሪያ ወይም ሌላ መሣሪያ አማካኝነት የሚፈጸም ከሆነ፣ በአቅራቢው ወይም አቅራቢውን በሚወክለው ሰው አማካኝነት ሣንቲሙ፣ የወረቀት ገንዘብ ወይም ገንዘብን የሚተካው ነገር ከማሸኑ፣ ከመቁጠሪያ መሣሪያው ወይም ከሌላ መሣሪያ በወጣበት ቀን አቅርቦቱ እንደተከናወነ ይቆጠራል፡፡

3/ ማናቸውም በተወሰነ ጊዜ ልዩነት የሚከናወን አቅርቦት፡-

ሀ) በኪራይ ውሉ ወይም በስምምነቱ መሠረት ወይም በሕግ በተወሰነው መሠረት ክፍያው የሚፈጸመው ለውሉ ከፊል ጊዜ በተከታታይነት ከሆነ የዚህ አይነቱ አቅርቦት በተወሰነ ጊዜ ልዩነት በተከታታይነት ክፍያው የሚፈጸም ራሱን የቻለ አቅርቦት እንደሆነ፣ እና

ለ) እያንዳንዱ ተከታታይ አቅርቦት ክፍያው ሊፈጸም በሚገባው ቀን ወይም ክፍያው በተፈጸመበት ቀን እንደተከናወነ፣ ይቆጠራል፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “በተወሰነ ጊዜ ልዩነት የሚከናወን አቅርቦት” ማለት

ሀ) በዱቤ ግዥ ወይም በፋይናንስ ሊዝ ውል መሠረት የሚቀርብ ዕቃ፣ ወይም

ለ) የሚከተሉትን የሚያሟላ የአገልግሎት አቅርቦት፤

(1) በዕቃ ኪራይ ውል የተሰጠ (በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ሀ) የተመለከተውን ሊዝ ሳይጨምር)፣ ወይም

(2) ክፍያው በተወሰነ ጊዜ ልዩነት እንዲፈጸም በሚያዝ ውል ወይም ሕግ መሠረት በየደረጃው የሚፈጸም አቅርቦት፤

21. የአቅርቦት እሴት

1/ በዚህ አዋጅ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የአቅርቦት እሴት ነው የሚባለው ለአቅርቦቱ የተከፈለው የግብይት ዋጋ ነው፡፡

2/ የተመዘገበ ሰው አቅርቦቱን ያከናወነው ግንኙነት ላለው ሰው ከአቅርቦቱ ትክክለኛ የገበያ ዋጋ በታች በሆነ ዋጋ (በነፃ የተከናወነ አቅርቦት ጭምር) የሆነ እንደሆነ የአቅርቦቱ ዋጋ እንደሆነ የሚቆጠረው አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ ያለው የአቅርቦቱ ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ይሆናል፡፡

3/ በዚህ አዋጅ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር በነፃ የተከናወነ አቅርቦት ዋጋ ዜሮ ይሆናል፡፡

4/ የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ሲያከናውን የተጨማሪ እሴት ታክሱን መጠን ለይቶ ያላሳየ እንደሆነ የአቅርቦቱ ዋጋ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሰላል፡፡

$$U - (U \times A)$$

በዚህ ቀመር ውስጥ

U- ለአቅርቦቱ የተከፈለው ጠቅላላ ዋጋ እና

A- የታክሱ ክፍልፋይ፣ ነው።

5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ድንጋጌ የተመዘገበ ሰው ለሌላ የተመዘገበ ሰው የሚያከናውነውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት በሚመለከት ተፈፃሚ በሚደረግበት ጊዜ፣ አቅርቦቱን የተቀበለው የተመዘገበ ሰው የግብአት ታክስ የሚሰላው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት በሚወሰነው የዕቃው ዋጋ ይሆናል፡፡

6/ ከውጭ አገር በገባ የዕቃ አቅርቦት ላይ የተከፈለው ዋጋ ከዕቃው የጉምሩክ ዋጋ በታች የሆነ እንደሆነ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ የዕቃው የጉምሩክ ዋጋ የአቅርቦቱ ዋጋ እንዲሆን ሊያደርግ ይችላል፡፡

22. በኢትዮጵያ የተከናወነ የዕቃ አቅርቦት

የዕቃ አቅርቦት በኢትዮጵያ ውስጥ ተከናውኗል ለማለት የሚቻለው፣

ሀ) የትራንስፖርት አገልግሎትን የሚጨምር የዕቃ አቅርቦት ሲሆን፣ የትራንስፖርት አገልግሎቱ ከኢትዮጵያ የሚነሳ ሲሆን፣ ወይም

ለ) ለሌላ ማናቸውም የዕቃ አቅርቦት፣ አቅራቢው ዕቃዎቹን በኢትዮጵያ ውስጥ ለገበያ ዝግጁ ሲያደርግ ይሆናል፡፡

23. በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት

1/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና የአዋጁ አንቀጽ 24 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣ የአገልግሎት አቅርቦት በኢትዮጵያ ውስጥ ተከናውኗል ለማለት የሚቻለው አገልግሎቱ የተከናወነበት የአቅራቢው የንግድ ሥራ ቦታ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ሲሆን ነው፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም በኢትዮጵያ ውስጥ የንግድ ሥራ ቦታ የሌለው ሰው የሚያከናውነው የአገልግሎት አቅርቦት ተቀባይ ያልተመዘገበ ሰው ከሆነ፣ እና

ሀ) አገልግሎቱ በአካል የተከናወነው በኢትዮጵያ ውስጥ እና አቅርቦቱ በተሰጠ ጊዜ በኢትዮጵያ ውስጥ በነበረ ሰው ከሆነ፣

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) በተደነገገው መሠረት አገልግሎቱ በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ሰው ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት ሲሆን፣ ወይም

ሐ) አገልግሎቱ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ከሆነ እና

(1) ከቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ፣

(2) በኢትዮጵያ ውስጥ በጊዜያዊነት ከሚገኝ የዓለም ዐቀፍ ተንቀሳቃሽ ስልክ ተጠቃሚ ሰው፣ በስተቀር፣ በአካል በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ሰው በራሱ ስም ወይም በሌሎች ሰዎች ስም ከቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ አገልግሎቱን ለማግኘት የሚጠይቅ ከሆነ፣ በኢትዮጵያ የተከናወነ አገልግሎት እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) አፈፃፀም ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መለኪያዎች ውስጥ ቢያንስ ሁለቱ በኢትዮጵያ ነዋሪ መሆኑን ለመወሰን ደጋፊ እስኪሆኑ ድረስ ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት ተጠቃሚ የሆነ ሰው በኢትዮጵያ ነዋሪ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

ሀ) ለአገልግሎቱ ተቀባይ የክፍያ መጠየቂያ የሚላክበት አድራሻ፣

ለ) የአገልግሎቱ ተቀባይ የሚጠቀምበት መሣሪያ የኢንተርኔት ፕሮቶኮል አድራሻ ወይም ሌላ የቦታ አድራሻ ዘዴ፣

ሐ) የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ለክፍያ የሚጠቀምበት የባንክ ሒሳብ ወይም በባንኩ ዘንድ የሚገኘው የክፍያ መጠየቂያ አድራሻ፣

መ) የአገልግሎቱ ተጠቃሚ በሚገለገልበት የደንበኛ ማንነት ሞጁል ካርድ ላይ የሠፈረው የዓለም ዐቀፍ ተንቀሳቃሽ ስልክ ደንበኛ የተንቀሳቃሽ ስልክ የአገር መለያ፣

ሠ) የአገልግሎቱ ተጠቃሚ አገልግሎቱን የሚያገኝበት የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ቋሚ የስልክ መስመር አድራሻ፣

ረ) ሌላ ማናቸውም ለንግድ አግባብነት ያለው መረጃ፣

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ከተዘረዘሩት መለኪያዎች ውስጥ ሁለቱ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ በኢትዮጵያ ነዋሪ መሆኑን የሚደግፉ እና ሁለቱ ደግሞ በሌላ አገር ነዋሪ መሆኑን የሚደግፉ በሚሆንበት ጊዜ የአገልግሎቱን ተጠቃሚ አድራሻ ለመወሰን የበለጠ አስተማማኝ ናቸው የሚላቸውን መሠረት በማድረግ አቅራቢው የአገልግሎቱን ተጠቃሚ አድራሻ ይወስናል፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የአቅርቦቱ ተጠቃሚ በኢትዮጵያ መሆኑን ከወሰነ በኋላ፣ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ መሆኑን በጽሑፍ

ካልገለጸለት እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀቱን ካላቀረበለት በስተቀር አቅራቢው የአገልግሎቱ ተጠቃሚ የተመዘገበ ሰው እንዳልሆነ መቁጠር አለበት፡፡

6/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሐ) አፈፃፀም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዲሰጠው ጥያቄ ያቀረበ ሰው በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢው በአገልግሎቱ አቅርቦት አጀማመር ላይ ሙሉ ቁጥጥር ያለው ሰው እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

7/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት በቴሌኮሙኒኬሽን አቅርቦት አጀማመር ላይ ሙሉ ቁጥጥር ያለውን ሰው ለይቶ ለማወቅ ያልቻለ እንደሆነ፣ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዲሰጠው ጥያቄ ያቀረበ እንደሆነ ተደርጎ በአገልግሎቱ አቅራቢ የሚወሰነው ከሚከተሉት አንዱ ይሆናል፡፡

- ሀ) ለአቅርቦቱ ክፍያ የሚፈጽመው ሰው፣
- ለ) ለአቅርቦቱ ውል የተዋዋለው ሰው፣
- ሐ) ለአቅርቦቱ ክፍያ መጠየቂያ የተላከለት ሰው፣

8/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) መሠረት የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዲሰጠው ጥያቄ ያቀረበው ከአንድ ሰው በላይ መሆኑን የተረዳ እንደሆነ፣ አገልግሎት እንዲሰጠው ጥያቄ ያቀረበ ነው ተብሎ የሚወሰደው በአንቀፁ ከተዘረዘሩት ውስጥ ከፍተኛ ግምት የሚሰጠው ይሆናል፡፡

24. በኤሌክትሮኒክ መገበያያያዥ ዘዴ አማካኝነት ከሩቅ የሚከናወን አቅርቦት

1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው፡

ሀ) አቅራቢው (“እውነተኛ አቅራቢ” ተብሎ የሚታወቀው) አቅርቦቱን የሚያከናውነው በኤሌክትሮኒክ መገበያያዥ አማካኝነት ሲሆን፣

ለ) የኤሌክትሮኒክ መገበያያዥን ሥራ የሚያከናውነው ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ የንግድ ሥራ ቦታ የሌለው እና፡-

- (i) የአቅርቦቱን ዋጋ ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ የሚጠይቅ፣
  - (ii) አቅርቦቱ ለአቅርቦቱ ተጠቃሚ እንዲደርስ የሚያደርግ ወይም
  - (iii) አቅርቦቱ የሚከናወንባቸው የውል ቃሎችና ሁኔታዎች የሚወስን፣
- ሲሆን ይሆናል፡፡

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌዎች ሲሟሉ የኤሌክትሮኒክ መገበያያዥን ሥራ የሚያከናውነው ሰው ታክስ

የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ከሩቅ የሚከናወን አቅርቦት እንደፈፀመ ተቆጥሮ የአዋጁ አንቀጽ 23(2) ድንጋጌ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

- 3/ እውነተኛው አቅራቢ እና የኤሌክትሮኒክ መገበያያውን ሥራ የሚያከናውነው ሰው በጽሑፍ በሚያደርጉት ስምምነት አቅራቢው በኤሌክትሮኒክ የመገበያያ ዘዴ አማካኝነት በሚያቀርባቸው ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች ላይ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ኃላፊነት የእውነተኛው አቅራቢ መሆኑን የተስማሙ ከሆነ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ አይሆንም፡፡
- 4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “የኤሌክትሮኒክ የመገበያያ ዘዴ” ማለት በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚከናወን እና እውነተኛ አቅራቢ ከሩቅ የሚከናወኑ አቅርቦቶችን በሌላ ሰው አማካኝነት (የኤሌክትሮኒክ መገበያያ ሥራ የሚያከናውን ሰው) ለሌላ ሦስተኛ ሰው (ለአቅርቦቱ ተቀባይ) የሚያቀርብበት ድረ ገጽ፣ የኢንተርኔት ፖርታል፣ ጌትዌይ፣ መደብር፣ የማከፋፈያ መድረክ ወይም ሌላ ተመሳሳይ መድረክ ሲሆን፣ ክፍያን ብቻ የሚያስፈጽምን የመገበያያ መድረክ አይጨምርም፡፡

ክፍል አምስት

ወደአገር ማስገባት

25. ዕቃ ወደአገር ገባ የሚባልበት ጊዜ

- 1/ ዕቃ ወደአገር ገብቷል የሚባለው፡-
  - ሀ) በጉምሩክ አዋጅ መሠረት ለአገር ውስጥ ፍጆታ ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎችን በሚመለከት፣ የጉምሩክ ሥነ-ሥርዓትን ባጠናቀቁበት ቀን፣
  - ለ) ለሌሎች ማናቸውም ዕቃዎች፣ ዕቃዎቹ ወደኢትዮጵያ በገቡበት ቀን፣ ይሆናል፡፡
- 2/ ወደቦንድድ የጉምሩክ መጋዘን የገባ እና የጉምሩክ ሥነ-ሥርዓትን አጠናቆ ለአገር ውስጥ ፍጆታ እንዲውል ያልወጣ ዕቃን በሚመለከት ለአገር ውስጥ ፍጆታ እንዲውል ከመጋዘን ከመውጣቱ በፊት የተከናወነ አቅርቦት ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ከግምት ውስጥ የሚገባ አይሆንም፡፡
- 3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “ቦንድድ የጉምሩክ መጋዘን” የሚለው ሀረግ በጉምሩክ አዋጅ የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

26. ወደአገር የገባ ዕቃ እሴት

- 1/ በዚህ አንቀጽ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ወደአገር የገባ ዕቃ እሴት የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡፡

ሀ) ወደአገር የገባው ዕቃ ቀረጥ የሚከፈልበት ቢሆንም ባይሆንም በጉምሩክ አዋጅ መሠረት የሚወሰነው የዕቃው ዋጋ፤

ለ) ወደአገር በገባው ዕቃ ላይ የሚከፈል የጉምሩክ ቀረጥ፣ የኤክሳይዝ ታክስ እና ሌላ ማናቸውም ታክስ እንዲሁም ማናቸውም ክፍያ፤

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) መሠረት የሚወሰነው የዕቃው እሴት የተጨማሪ እሴት ታክስን ወይም በዕቃው ላይ የሚከፈልን ወይም የተከፈለን የገቢ ግብር የቅድሚያ ክፍያን አይጨምርም፡፡

3/ ወደአገር በገባው ላይ፤

ሀ) የቅርጽ ወይም የባህሪ ለውጥ፤ እና

ለ) ዕቃው ወደውጭ ከተላከበት ጊዜ አንስቶ የባለቤትነት ለውጥ፤

እስካልተደረገ ድረስ ለጥገና፣ ለዕድሳት ወይም ለማሻሻያ ወደውጭ አገር የተላከ ዕቃ ተመልሶ ወደአገር በሚገባበት ጊዜ ለተጨማሪ እሴት ታክስ ክፍያ መሠረት የሚሆነው በጥገናው፣ በዕድሳቱ ወይም በማሻሻያው ምክንያት የታከለው ተጨማሪ እሴት ይሆናል፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “የገቢ ግብር የቅድሚያ ክፍያ” የሚባለው በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 85 መሠረት ወደአገር በሚገባ ዕቃ ላይ የሚከፈለው ግብር ነው፡፡

27. ወደአገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ስለማድረግ

1/ የተመዘገበ ሰው የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም ወደአገር በሚያስገባቸው የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ለኮሚሽኑ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

2/ ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት፣ የተመዘገበው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር 9 መሠረት ሚኒስቴሩ የወሰናቸውን መስፈርቶች (ካሉ) የሚያሟላ መሆኑን እና የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላታቸውን ሲያምንበት ክፍያው እንዲዘገይ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

ሀ) የተመዘገበው ሰው ተገቢውን መረጃ የሚይዝ፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን በወቅቱ የሚያስታወቅ እና በዚህ አዋጅ የተጣሉበትን ሌሎች ግዴታዎች የሚወጣ፤

ለ) የተመዘገበው ሰው የሚፈለግበት የተጨማሪ እሴት ታክስ ወይም ሌላ የግብር ዕዳ የሌለ፤ እና

ሐ) የተመዘገበው ሰው፤

- (i) በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 110 መሠረት የሚፈለግበት አስተዳደራዊ መቀጫ የሌለ፤
- (ii) በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 118፣ 119፣ 121 ወይም 125 መሠረት ተከሶ ያልተፈረደበት፤
- (iii) በተመሳሳይ ጥፋት ምክንያት በጉምሩክ አዋጅ መሠረት አስተዳደራዊ ቅጣት የማይፈለግበት ወይም በወንጀል ያልተቀጣ፤

3/ ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ፈቃድ ከመስጠቱ በፊት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ማመልከቻ ያቀረበው የተመዘገበ ሰው በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 35 መሠረት ዋስትና እንዲያቀርብ ሊጠይቅ ይችላል፡፡

4/ ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ማመልከቻ ያቀረበው ሰው ማመልከቻውን ባቀረበ በ14 ቀናት ውስጥ በጥያቄው መሠረት የተሰጠውን ውሳኔ እንዲያውቅ ማድረግ አለበት፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሚሰጠው ፈቃድ ተፈጻሚ የሚሆነው፡-

- ሀ) በፈቃዱ ለተመለከቱ ወደአገር ለሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች፤
- ለ) በፈቃዱ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ለሚመረቱ ወደአገር ለሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች፤ ይሆናል፡፡

6/ የተመዘገበው ሰው፡-

- ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር 2 የተቀመጡትን ቅድመ ሁኔታዎች ካንደለ፤ ወይም
- ለ) የካፒታል ዕቃዎቹን ለሌላ ሰው ካስተላለፈ፤

በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የሰጠውን ፈቃድ ሊሰርዝ ይችላል

7/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ፈቃድ የተሰጠው የተመዘገበ ሰው ዕቃው ወደአገር በገባበት የሒሳብ ጊዜ በአንቀጽ 47 መሠረት ሊከፈል የሚገባውን የተጣራ የተጨማሪ እሴት ታክስ ስሌት በሚያከናውንበት ጊዜ በፈቃዱ በተመለከተው ታክስ በሚከፈልበት የካፒታል ዕቃ ላይ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ማካተት አለበት፡፡

8/ በዚህ አንቀጽ ወደአገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ የሚደረገው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 46 እና አንቀጽ 58 መሠረት ታክሱ መክፈል ከነበረበት ጊዜ አንስቶ ቢበዛ ለአንድ ዓመት ነው። ስለሆነም ወደአገር የሚገቡ እቃዎች በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ ለምርት ተግባር ካልዋሉ የተመላሽ ጥያቄ ሊቀርብ አይችልም።

- 9/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ሚኒስቴሩ የዚህ አንቀጽ ተጠቃሚ በመሆን ወደአገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ የሚደረግበትን መስፈርት በመመሪያ ሊወሰን ይችላል።
- 10/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “የካፒታል ዕቃ” የሚለው ሀረግ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ለሽያጭ የሚያውለውን ወደአገር የሚገባ የካፒታል ዕቃ አይጨምርም፡፡

ክፍል ስድስት

ተቀናሽ የግብአት ታክስ

28. ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብአት ታክስ

- 1/ በዚህ አዋጅ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አቅርቦቱ ወይም ወደአገር የማስገባቱ ተግባር በተከናወነበት ጊዜ ግዢው የተፈፀመው ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት መሆኑ ለተረጋገጠ ተቀናሽ ለሚደረግ ግዥ የተመዘገበ ሰው የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡
- 2/ የተመዘገበ ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ያከናወነው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ በከፊል ታክስ ለሚከፈልባቸው አቅርቦቶች በከፊል ደግሞ ለሌሎች አቅርቦቶች የዋለ ከሆነ ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ የሚሰላው በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሆናል፡፡

$$U \times \frac{A}{a}$$

ለዚህ ቀመር አፈፃፀም፡-

- ሀ) የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ባከናወነው በከፊል ታክስ ለሚከፈልባቸው አቅርቦቶች በከፊል ደግሞ ለሌሎች አቅርቦቶች በዋለው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ጠቅላላ ድምር፣
  - ለ) የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ጠቅላላ ዋጋ ድምር፣
  - ሐ) የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ያከናወነው ጠቅላላ አቅርቦት ዋጋ ድምር፣
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተመለከተው የ^A/_a ክፍልፋይ፡-

- ሀ) 0.95 ወይም ከዚያ በላይ ከሆነ የተመዘገበው ሰው ባከናወነው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡
  - ለ) ከ0.05 በታች ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፡፡
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የግብአት ታክስ ተቀናሽ የሚደረገው ተቀናሽ የሚደረገው ግዥ አቅርቦት በተከናወነበት ወይም ወደአገር በገባበት የሒሳብ ጊዜ ውስጥ መሆን አለበት፡፡
- 5/ በዚህ አዋጅ መሠረት ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብአት ታክስ ያለው የተመዘገበ ሰው የአንድን የሒሳብ ጊዜ የገቢ ማስታወቂያ በሚያዘጋጅበት ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 የተመለከተው ሰነድ በእጁ የሌለ ከሆነ፣ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግ የማይችል ስለሆነ፣ ተቀናሹ የሚደረገው የተመዘገበው ሰው ሰነዱ በእጁ የገባበት የመጀመሪያው የሒሳብ ጊዜ ይሆናል፡፡
- 6/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) አፈፃፀም ተፈላጊ የሚሆኑት ሰነዶች የሚከተሉት ናቸው፡-
- ሀ) ወደአገር ከገባ ዕቃ ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግን ግዥ በሚመለከት በኮሚሽኑ የተሰጠ የጉምሩክ ዲክላራሲዩን ወይም ወደአገር በገባው ዕቃ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ ሌላ ሰነድ፣
  - ለ) ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግን ግዥ በሚመለከት ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ግዥ ጋር በተያያዘ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለበት የታክስ ደረሰኝ፣
  - ሐ) ከውጭ አገር ከተሰጠ አገልግሎት ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግ ግዥን በሚመለከት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 52(4) መሠረት የአገልግሎቱ ተቀባይ ያዘጋጀው የታክስ ደረሰኝ፣
  - መ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43(2) (ለ) ከተመለከተው የግብአት ታክስ ጋር በተያያዘ የተፈቀደውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ በሚመለከት በአዋጁ አንቀጽ 42(3) መሠረት ሊዘጋጅ የሚገባው የደብዳቤ ሰነድ፣
  - ሠ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 43(2) የተፈቀደውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ በሚመለከት በአዋጁ አንቀጽ 43(3)(ሀ) መሠረት ለአቅርቦቱ ተቀባይ የሚሰጠው የክሬዲት ሰነድ ቅጂ፣

ረ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 45(3) (ለ) የተፈቀደውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ በሚመለከት በአዋጁ አንቀጽ 43(3) (ሀ) መሠረት የሚዘጋጀው የዴቢት ሰነድ፤

7/ በማናቸውም ምክንያት የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ተቀናሽ ሊደረግ የሚገባን የግብአት ታክስ በዚያው የሒሳብ ጊዜ ባቀረበው የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ ውስጥ ያልጠየቀ እንደሆነ፤ በሚቀጥለው የሒሳብ ጊዜ በሚያቀርበው የተጨማሪ እሴት ታክስ የገቢ ማስታወቂያ ውስጥ ሊጠይቅ ይችላል፡፡ ሆኖም በዚህ ዓይነት የተቀናሽ ጥያቄ ሊቀርብ የሚችለው ተቀናሹ ሊጠየቅ ከሚገባበት የሒሳብ ጊዜ በ12 ወራት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ነው፡፡

29. ተቀባይነት የሌለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ

1/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የተመዘገበ ሰው ከዚህ በታች ለተዘረዘሩት የክፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፡፡

ሀ) የተመዘገበው ሰው የመንገደኛ ተሽከርካሪ ግብይት ወይም ኪራይ ላይ የተሰማራ እና ተሽከርካሪው የተገዛው እና ፈቃድ የተሰጠው ለዚህ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ካልሆነ በስተቀር የመንገደኞች ተሽከርካሪ ግዥ ወይም ከእነዚህ ተሽከርካሪዎች መለዋወጫ ወይም ጥገና ወይም ዕድሳት ጋር በተያያዘ የክፈለው ታክስ

ለ) የተመዘገበው ሰው ተቀናሽ የሚደረገውን ግዥ የፈፀመው ለመዝናኛ ወይም የመዝናኛ አገልግሎት ለመስጠት ከሆነ፤

ሐ) የተመዘገበው ሰው የአንድ ክብብ፤ ማህበር ወይም የስፖርት፤ የማህበራዊ ወይም የመዝናኛ ባህርይ ያለው ስብስብ አባል በመሆኑ ምክንያት የተፈፀመ ግዥ፤

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ለ ድንጋጌ ቢኖርም፤ የተመዘገበ ሰው ለሚከተሉት መዝናኛዎች ወይም የመዝናኛ አገልግሎቶች የክፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ ይደረግለታል።

(1) አገልግሎቱ የተሰጠው ግንኙነት ላለው ሰው ወይም ለሠራተኞቹ ካልሆነ በስተቀር፤ የመዝናኛ አገልግሎቱ የተሰጠው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ከሆነ ፤

(2) የመዝናኛ አገልግሎቱ የተሰጠው አገልግሎቱን ያገኘው ሰው ሥራውን ለማከናወን ወይም የቀጣሪውን ሥራ ለማከናወን ከመኖሪያ ቦታው ርቆ ባለበት ጊዜ ከሆነ፤

(3) የተመዘገበው ሰው የሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የትራንስፖርት አገልግሎት ከሆነ እና የመዝናኛ አገልግሎቱ የተሰጠው የትራንስፖርቱ አገልግሎት አካል በሆነ ሁኔታ ለመንገደኞች ከሆነ፤

3/ በኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የንግድ ሥራ ቦታ ሳይኖረው ታክስ የሚከፈልበት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው ከሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ጋር በተያያዘ ማናቸውንም የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊያገኝ አይችልም፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፤

ሀ) “መዝናኛ” ማለት ማናቸውም የምግብ፣ የመጠጥ፣ የመኝታ፣ የማዝናናት ወይም የመስተንግዶ አገልግሎት ነው፡፡

ለ) “የመንገደኛ ተሽከርካሪ” ማለት ድርብ ጋቢና ያለውን ተሽከርካሪ ጨምሮ ከነአሽከርካሪው ስምንት ወይም ከዚያ በታች የሆኑ መንገደኞችን እንዲጭን ተደርጎ የተመረተ ወይም ማሻሻያ የተደረገበት ተሽከርካሪ ነው፡፡

30. አዲስ ስለተመዘገበ ሰው የግብአት ታክስ ተቀናሽ

1/ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ አዲስ የተመዘገበ ሰው በተመዘገበበት ቀን በእጁ በሚገኙ እና ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለማከናወን በሚውሉ የንግድ ዕቃዎች ወይም የካፒታል ዕቃዎች ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲደረግለት ለመጠየቅ ይችላል፡፡

ሀ) የተመዘገበው ሰው የንግድ ዕቃዎችን ወይም የካፒታል ዕቃዎችን ከተመዘገበበት ቀን በፊት ባለው የመጨረሻ ቀን በእጁ የያዘ ከሆነ፤

ለ) የተመዘገበው ሰው የንግድ ዕቃዎችን ወይም የካፒታል ዕቃዎችን ያገኘው ተቀናሽ በሚደረግ ግዥ ከሆነ፤

ሐ) ተቀናሽ የሚደረገው ግዥ የተፈፀመው፤

(1) የንግድ ዕቃዎችን በሚመለከት፤ ከተመዘገበበት ቀን በፊት ባለው የ6 ወር ጊዜ ውስጥ ከሆነ፤

(2) ከአገልግሎት አቅርቦት ጋር በተያያዘ አስቀድሞ የተከፈለ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከሆነ ታክስ ከፋዩ ከተመዘገበበት ጊዜ ጀምሮ የሚያገኘው አገልግሎት የታክስ ክፍልፋይ፤

(3) የካፒታል ዕቃዎችን በሚመለከት፤ ከተመዘገበበት ቀን በፊት ባለው የ3 ዓመት ጊዜ ውስጥ ከሆነ፤

መ) የተመዘገበው ሰው የታክሱን ባለስልጣን በሚያረካ አኳኋን ተቀናሽ ለሚደረገው ግዥ የግብአት ታክስ የከፈለ መሆኑን እና የከፈለውን ታክስ መጠን የሚያሳዩ ማስረጃዎችን ካቀረበ፤

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚደረገው የግብአት ታክስ ተቀናሽ የተመዘገበው ሰው ከተመዘገበበት ቀን ቀጥሎ ባለው የመጀመሪያ የታክስ ጊዜ መቅረብ አለበት፡፡
- 3/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 እና 29 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ የተመዘገበው ሰው በተመዘገበበት ቀን በእጁ የሚገኙ የንግድ ዕቃዎችን በሚመለከት ተፈፃሚ በሚደረግበት ጊዜ፣ ለተመዘገበው ሰው ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ የንግድ ዕቃዎችን በገዛበት ጊዜ የከፈለው የግብአት ታክስ ይሆናል፡፡
- 4/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 እና 29 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ መሠረት የተመዘገበው ሰው በተመዘገበበት ቀን በእጁ የሚገኙ የካፒታል ዕቃዎችን በሚመለከት ለተመዘገበው ሰው ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ የሚሰላው በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሆናል፡፡

$$U \times A/a$$

ለዚህ ቀመር አፈፃፀም፡-

- ሀ) የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃዎችን በገዛበት ጊዜ የከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣
  - ለ) በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚወሰነው የተመዘገበው ሰው በተመዘገበበት ቀን የካፒታል ዕቃዎች ያላቸው የተጣራ የመዝገብ ዋጋ፣
  - ሐ) ለካፒታል ዕቃዎች የተደረገው የመጀመሪያው ወጪ፣
- 5/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 28(5) ድንጋጌ በዚህ አንቀጽ መሠረት ተቀናሽ የሚደረገውን የግብአት ታክስ በሚመለከት ተፈፃሚ አይሆንም፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ሁኔታዎች

31. ለራስ የሚደረግ አቅርቦት

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ /W/E.T

- 1/ የዕቃዎቹን ግዥ ሲፈጽም ወይም ወደአገር ሲያስገባ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ የተደረገለት የተመዘገበ ሰው ለግል ጥቅም ወይም ከታክሱ ነፃ ለተደረገ ተግባር የሚያውለው ዕቃ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ዕቃው ለግል ጥቅም ወይም ከታክሱ ነፃ ለተደረገ ተግባር በዋለበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው ያከናወነው አቅርቦት እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የተመዘገበው ሰው የተቀበለው የውጤት ታክስ እንደሆነ የሚቆጠረው የተመዘገበው ሰው ለግል ጥቅም ወይም ከታክሱ ነፃ ለሆነ ተግባር የዋለውን ዕቃ በገዛበት ወይም ወደአገር ባስገባበት ጊዜ የከፈለው የግብአት ታክስ ነው፡፡
- 4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “ከታክሱ ነፃ የተደረገ ተግባር” ማለት ዕቃን በሚመለከት ዕቃውን ከታክስ ነፃ ለሆነ አቅርቦት ማዋል ነው፡፡

32. ያገለገሉ ዕቃዎች አቅርቦት

- 1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ይሆናል፡፡
ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ፡-
  - ሀ) ያገለገሉ ዕቃዎችን ካልተመዘገበ ሰው በሚገዛበት ወይም ወደአገር ያላስገባ በሚሆንበት ጊዜ፤
  - ለ) ያገለገሉ ዕቃዎቹን የገዛው ከታክስ ነፃ በሆነ ወይም ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ በሚደረግበት ግብይት ካልሆነ፤
  - ሐ) ያገለገሉትን ዕቃዎች ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት በሽያጭ ወይም በለውጥ ያቀረበ ከሆነ፤ እና
  - መ) ያገለገሉትን ዕቃዎች በገዛበት ጊዜ በነበሩበት ሁኔታ መልሶ የሚሸጥ ከሆነ፤
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተዘረዘሩት ሁኔታዎች በተሟሉ ጊዜ ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ፡
  - ሀ) ያገለገሉትን ዕቃዎች ተቀናሽ በሚደረግ ግዥ እንደገዛቸው፤
  - ለ) ያገለገሉትን ዕቃዎች በገዛበት ጊዜ ላገለገሉት ዕቃዎች ከከፈለው ዋጋ ጋር ተመጣጣኝ በሆነ የታክስ መቶኛ የግብአት ታክስ የከፈለ እንደሆነ፤
  - ሐ) ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ያገለገሉ ዕቃዎችን አቅርቦት ባከናወነበት የሒሳብ ጊዜ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ለ)

መሠረት በግብአት ላይ ለከፈለው ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ የተፈቀደለት እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

3/ ማናቸውም አቅራቢ ላልተመዘገበ ሰው ላከናወነው አቅርቦት በከፊል ክፍያ መልክ የተቀበለው ያገለገሉ ዕቃዎችን (ከዚህ በኋላ “በዕቃ መገበያየት”) በሚሆንበት ጊዜ የእነዚህን ያገለገሉ ዕቃዎች ዋጋ ለመወሰን ጥቅም ላይ የዋለው በዕቃ መገበያየት የተከናወነው ሽያጭ ትክክለኛ የገበያ ዋጋ አቅራቢው እነዚህን ዕቃዎች ለመግዛት ያወጣውን ወጪ ለመወሰን ጥቅም ላይ ከዋለው ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ጋር እኩል እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

4/ ካልተመዘገበ ሰው ያገለገሉ ዕቃዎችን የሚገዛ ሰው በደንቡ የተገለጹ ማስረጃዎችን መያዝ አለበት፡፡

5/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፡-

“ያገለገሉ ዕቃዎች” ማለት ከማይንቀሳቀስ ንብረት እና ከቁም እንስሳት በስተቀር ባልተመዘገበ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ ቀደም ሲል ጥቅም ላይ ይውል የነበረ ዕቃ ነው፡፡

“ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ” ማለት በሚገዛቸው ጊዜ በነበሩበት ሁኔታ ላይ ያሉ ያገለገሉ ዕቃዎችን ባሉበት ሁኔታ በመሸጥ እና ወይም በመለወጥ ሥራ ላይ የተሰማራ የተመዘገበ ሰው ነው፡፡

33. የዕድል ሙከራ ጨዋታ አቅርቦት

1/ የተመዘገበ ሰው በሚያከናውነው የዕድል ሙከራ ጨዋታ በእያንዳንዱ ታክስ የሚከፈልበት ጨዋታ ሳይሆን በእያንዳንዱ የሒሳብ ዓመት ውስጥ ካከናወነው ጨዋታ በሚገኘው ትርፍ ላይ በመመስረት የሚከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚሰላበት ዘዴ በደንቡ ይወሰናል፡፡

2/ የተመዘገበ ሰው ለዕድል ሙከራ ጨዋታው በአቅርቦትነት ባዋላቸው የዕድል ሙከራ ማጫወቻ አቅርቦቶች ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፤ እንዲሁም አቅርቦቱን ያከናወነው የተመዘገበ ሰው ለአቅርቦቱ የታክስ ደረሰኝ መስጠት የለበትም፡፡

34. ውርስ የተደረገ መያዣ

1/ ማናቸውም አቅራቢ ከዕቃ ወይም ከአገልግሎት አቅርቦት ጋር በተያያዘ መያዣ የተቀበለ እና ይህ መያዣ በአቅራቢው ውርስ የተደረገ እንደሆነ፤ መያዣው ውርስ በተደረገበት ጊዜ አቅራቢው የአገልግሎት አቅርቦት እንዳከናወነ ይቆጠራል፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የአገልግሎት አቅርቦት እና ውርስ የተደረገው መያዣ አቅርቦት አንድ ዓይነት ባህሪ ያላቸው እንደሆኑ ተደርገው የወሰዳሉ፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የአገልግሎት አቅርቦት እሴት የሚከተለው ይሆናል፡፡

- ሀ) መያዣው ውርስ በተደረገ ጊዜ የተመዘገበ ሰው የነበረን አቅራቢ በሚመለከት፤ በተወረሰው መያዣ ዋጋ ላይ ከመያዣው ዋጋ ጋር እኩል የሆነ የገንዘብ መጠን ሲቀነስ እና በታክሱ ማስከፈያ መቶኛ ሲበዛ፤
- ለ) ሌላ ማናቸውንም አቅራቢ በሚመለከት ውርስ የተደረገው መያዣ የገንዘብ መጠን፤

35. የመብት እና የምርጫ አቅርቦት

1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ነው፡፡

- ሀ) የመብት እና የምርጫ አቅርቦት ሲኖር፤ እና
- ለ) መብቱን ወይም ምርጫውን በመጠቀም ሂደት ሌላ አቅርቦት (“ተከታይ አቅርቦት”) ተፈጽሞ ከሆነ፤

2/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ የመብት ወይም የምርጫ አቅርቦቱ ዋጋ ታክስ የሚከፈልበት ከሆነ፤ ለተከታይ አቅርቦት የሚፈጸመው ክፍያ ለተከታይ አቅርቦት ወይም ከመብቱ ወይም ምርጫው አቅርቦት ጋር በተያያዘ በተጨማሪነት ከሚፈጸመው ክፍያ መጠን ሊበልጥ አይችልም፡፡

3/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ የመብት ወይም የምርጫ አቅርቦቱ ታክስ የማይከፈልበት እና ተከታይ አቅርቦቱ ብቻ ታክስ የሚከፈልበት ከሆነ ለተከታይ አቅርቦት የሚፈጸመው ክፍያ ለመብቱ ወይም ለምርጫው አቅርቦት የተፈጸመን ክፍያ ይጨምራል፡፡

36. ቫውቸር

1/ የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ከተገኙ ቫውቸር ማዘጋጀት ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እንደሆነ አይቆጠርም፡፡፡-

- ሀ) ቫውቸሩ በእጁ የሚገኝ ሰው ቫውቸሩን በማስረከብ እስከተወሰነ የገንዘብ መጠን ድረስ ዋጋ ያላቸውን ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች የሚያገኝበት ከሆነ፤ እና
- ለ) የተወሰነ የገንዘብ መጠን ይዞ የሚታተም ከሆነ፤

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ቫውቸር የተመዘገበ ሰው ለሚያከናውነው አቅርቦት በክፍያ መልክ የሚሰጥ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) የተመለከተው የገንዘብ መጠን ሁለት መልኮች እንዳሉት ሆኖ ይቆጠራል፡፡

- ሀ) ለአቅርቦቱ ሙሉ ዋጋ ወይም ከፊል ዋጋ ክፍያ የሚውለው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) የተመለከተው የገንዘብ መጠን ሊከፈል ለሚገባው የታክስ ክፍልፋይ ተቀናሽ ይደረጋል፤ እና

- ለ) በአቅርቦቱ ላይ የሚከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ በሙሉ ወይም ከፊሉ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) በተመለከተው የገንዘብ መጠን ላይ በማስከፈያው ታክስ ክፍልፋይ መሠረት እንዲሰላ ይደረጋል፡፡
- 3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ይሆናል፡-
  - ሀ) የተመዘገበ ሰው ያለአንዳች ክፍያ ቫውቸር ሲሰጥ፤
  - ለ) ቫውቸሩ የተሰጠው ሰው ቫውቸሩን በመጠቀም ዕቃዎችንና አገልግሎቶችን በቅናሽ ዋጋ ከሌላ አቅራቢ መግዛት የሚችል ሲሆን፤
  - ሐ) ቫውቸሩ ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለመግዛት የሚውል በሚሆንበት ጊዜ፡-
- 4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተዘረዘሩት የተሟሉ በሚሆንበት ጊዜ፤ የአቅርቦቱ ዋጋ እንደሆነ የሚወሰደው የቫውቸሩን የገንዘብ ዋጋ በታክስ ማስከፈያው መጣኔ በማግዛት የሚገኘውን ውጤት ከቫውቸሩ ዋጋ ላይ በመቀነስ የሚገኘውን ሒሳብ ይጨምራል፡፡
- 5/ አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) የተመለከተውን ቫውቸር ለተመዘገበው ሰው በሚመልሰበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው ለአቅራቢው በከፈለው የገንዘብ መጠን ልክ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ያገኛል፡፡
- 6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ ለአቅራቢው የተከፈለው የገንዘብ መጠን በታክሱ ክፍልፋይ ሲባዛ የሚገኘው ውጤት ሲሆን፤ የግብአት ታክሱ ተቀናሽ የሚደረገው ለአቅራቢው ክፍያ በተፈጸመበት የሒሳብ ጊዜ ይሆናል፡፡
- 7/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “ቫውቸር” ማለት የያዘው ሰው ለዕቃዎችና አገልግሎቶች ግዥ ብቻ ሊጠቀምበት የሚችል በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚሰጠውን ጨምሮ ቫውቸር፣ ቴምብር፣ ገንዘብን ወካይ ነገር፣ ኩፖን ወይም ሌላ ተመሳሳይ ነገር ሲሆን፤ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎትን ለመጠቀም የቅድሚያ ክፍያ የሚፈጸምበትን ነገር ይጨምራል፡፡ ሆኖም የፖስታ አገልግሎት ቴምብርን አይጨምርም፡፡

37. በቅድሚያ ክፍያ የሚቀርብ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት

- 1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው፡-
  - ሀ) የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ የቅድሚያ ክፍያ በማስከፈል የሚሰጠውን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት፤
  - ለ) በቅድሚያ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በማቅረብ ረገድ አከፋፋይ፤ ወኪል ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ ሆኖ የሚሰራ ሰው የሚያቀርበውን አገልግሎት፤ በሚመለከት ነው።

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ አንድ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ ለሌላ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ የሚሰጠውን እና በዚህ አዋጅ መሠረት ከሚከናወን መደበኛ የሥራ እንቅስቃሴ ጋር የተገናኘን አቅርቦት በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

3/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ በቅድሚያ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ከችርቻሮ መሸጫ ዋጋ በታች በሆነ የቅናሽ ዋጋ ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ የሚያቀርብ በሚሆንበት ጊዜ የአቅርቦቱ ዋጋ የሚሰላው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኙ አቅርቦቱን በችርቻሮ መሸጫ ዋጋ እንደገዛ ተቆጥሮ ነው፡፡

4/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ በቅድሚያ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚገዛ እና የሚሸጥ በሚሆንበት ጊዜ፡-

- ሀ) የሚፈጽመው ግዥ እንዳልተፈፀመ፤
- ለ) የሚሸጠው አገልግሎት እንዳልቀረበ፤ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

5/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ በቅድሚያ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ወኪል ሆኖ በሚሠራ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ አማካኝነት የሚያቀርብ በሚሆንበት ጊዜ ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቱ ከሚከፈለው ዋጋ ላይ ለአገናኙ የሚከፈለው ኮሚሽን ተቀናሽ አይደረግም፡፡

38. የሠራተኞች ጥቅማ ጥቅም

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የተመዘገበው ሰው ሠራተኞችን ቀጥሮ የሚያሰራ ከሆነ እና ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለሠራተኞች የሚሰጥን ጥቅማ ጥቅም አንድ ክፍል በማድረግ የሚያቀርብ ከሆነ፤ አቅርቦቱ ክፍያን በመቀበል በትክክለኛ የገበያ ዋጋ እንደተፈፀመ ይቆጠራል፡፡

2/ አሠሪው ለሠራተኞቹ ለሚያከናውነው አቅርቦት እንዲውል በፈፀመው ተቀናሽ የሚሆን ግዢ ላይ የታክስ ተቀናሽ ሊያገኝ የማይችል ከሆነ አቅርቦቱን ለሠራተኞቹ ያለክፍያ እንደፈፀመ ይቆጠራል፡፡

39. አጠቃላይ መድን

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የውሉ አካል ቢሆንም ባይሆንም የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት በደረሰ ጉዳት ምክንያት የአጠቃላይ መድን ካሳ የተቀበለ እንደሆነ፤ የዚህ ዓይነቱ ክፍያ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ለአቅርቦቱ እንደተከፈለው ዋጋ ይቆጠራል፡፡

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የሚከተሉትን በተመለከተ ተፈጻሚ አይሆንም፡-

- ሀ) አጠቃላይ የመድን ውሉ ክፍያ የተፈፀመበት አቅርቦት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ካልሆነ፤
  - ለ) የካሣ ክፍያው የተፈፀመው በሰው አካል ላይ በደረሰ ጉዳት ምክንያት ከሆነ፤
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተከናወነው አቅርቦት የተመዘገበው ሰው ክፍያውን በተቀበለ ቀን እንደተፈፀመ የሚቆጠር ሲሆን፤ የአቅርቦቱ ዋጋ ነው የሚባለው የተመዘገበው ሰው ከተቀበለው ገንዘብ ላይ የታክሱ የገንዘብ መጠን ከተቀነሰ በኋላ የሚቀረው ሒሳብ ነው፡፡
- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) እንደተጠበቀ ሆኖ የተመዘገበ የኢንፎርግሽን ኩባንያ በአንድ ሌላ ሰው ላይ በደረሰ ጉዳት ምክንያት በአጠቃላይ መድን ውል መሠረት የካሣ ክፍያ የከፈለ እንደሆነ፤ ከዚህ በታች የተመለከቱት ተሟልተው ሲገኙ ከተከፈለው የካሣ ክፍያ ውስጥ የታክሱ ክፍልፋይ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
- ሀ) የአጠቃላይ መድን አቅርቦት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ፤ እና
  - ለ) ክፍያው የተፈፀመው በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ወይም በኢትዮጵያ ነዋሪ ላልሆነ የተመዘገበ ሰው ከሆነ፤
- 5/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የሚከተሉትን በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡-
- ሀ) ለኢንፎርግሽን ኩባንያው በተፈፀመ አቅርቦት ወይም ኩባንያው ወደአገር ባስገባው ዕቃ ላይ የተፈፀመ ክፍያ ከሆነ፤
  - ለ) የአጠቃላይ መድን ውሉ አቅርቦት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግለት ከሆነ፤
- 6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ታክሱ ተቀናሽ የሚደረገው የኢንፎርግሽን ኩባንያው ክፍያውን በፈፀመበት የሒሳብ ጊዜ ነው፡፡
- 7/ የተመዘገበው የኢንፎርግሽን ኩባንያ ለሞራል ወይም በቅጣት መልክ ከሚከፈል ካሣ በስተቀር በአጠቃላይ የመድኑ ውሉ መሠረት በተፈፀመ መዳረግ ምክንያት የከፈለውን ካሣ መልሶ የተቀበለ እና በዚህ መልክ መልሶ በተቀበለው ገንዘብ ላይ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆን ከሆነ፤ መልሶ የተቀበለው ገንዘብ የተመዘገበው የኢንፎርግሽን ኩባንያ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ካቀረበው አገልግሎት የተቀበለው ገንዘብ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
- 8/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) የተመለከተው አቅርቦት የኢንፎርግሽን ኩባንያው የከፈለውን የካሣ ገንዘብ መልሶ በተቀበለበት ቀን እንደተከናወነ ይቆጠራል፡፡
- 9/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፡-

“የአጠቃላይ መድን” ማለት በንግድ ሕግ እንደተተረጎመው ከሕይወት መድን በስተቀር የሚሰጥ ሌላ ማናቸውም የመድን አገልግሎት ነው፡፡

“የአጠቃላይ መድን ውል” ማለት የአጠቃላይ መድን የንግድ ሥራን በማከናወን ሂደት የተፈፀመ የመድን ውል ሲሆን፣ የሕይወት መድን ውልን አይጨምርም፡፡

40. በወኪሎች ወይም ለወኪሎች የተፈፀመ አቅርቦት

- 1/ ማናቸውም ወኪል ወካዩን (ከዚህ በኋላ “ወካይ”) በመወከል የሚያከናውነው የዕቃ ወይም የአገልግሎት አቅርቦት በወካዩ የተከናወነ አቅርቦት እንደሆነ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡
- 2/ ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈፃፀም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ወኪል የታክስ እንደራሴ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
- 3/ ወኪል ለሆነ ሰው የሚቀርብ ዕቃ ወይም አገልግሎት ለወካዩ የተደረገ አቅርቦት እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (3) ድንጋጌ ወኪሉ ለወካዩ የሚሰጠውን አገልግሎት በሚመለከት ተፈፃሚ አይሆንም፡፡

41. በባለገንዘብ የሚከናወን የዕቃ ሽያጭ

- 1/ ባለዕዳ ለባለገንዘብ መክፈል የሚገባውን ዕዳ በሙሉ ወይም በከፊል ለማስከፈል ባለገንዘብ የባለዕዳውን ዕቃ ለሦስተኛ ወገን የሸጠ እንደሆነ፣
  - ሀ) ለሦስተኛ ወገን የተከናወነው ሽያጭ በባለዕዳው የተፈፀመ እንደሆነ ተደርጎ የሚቆጠር ሲሆን፣ የግብይቱ ባህሪ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የሚወሰን ይሆናል፤ እና
  - ለ) ባለዕዳው ለባለገንዘቡ አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ መሆኑን በጽሑፍ እስካላረጋገጠለት ድረስ ባለገንዘቡ በዕቃው ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ የመክፈል ግዴታ አለበት፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) መሠረት ባለዕዳው ለባለገንዘቡ የሚሰጠው ማረጋገጫ አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ የተደረገበትን ምክንያት የሚገልጽ መሆን አለበት፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) መሠረት ማረጋገጫ ያልተሰጠው ባለገንዘብ በእጁ ያለውን ማናቸውንም መረጃ መሠረት በማድረግ አቅርቦቱ በባለዕዳው ቢከናወን ኖሮ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ ይሆን እንደነበር አድርጎ መውሰድ ይችላል።
- 4/ የባለዕዳውን ዕቃ የሚሸጥ ባለገንዘብ የከፈለው የግብአት ታክስ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) መሠረት ከሚሰበሰበው የውጤት ታክስ ላይ እንዲቀነስለት ማድረግ አይችልም፡፡

- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ባለገንዘብ የተመዘገበ ሰው ካልሆነ በደንቡ በሚወሰነው ጊዜ እና አኳኋን መሠረት የሰበሰበውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቅ እና ገቢ ማድረግ አለበት፡፡
- 6/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 40 መሠረት ባለገንዘቡን ወክሎ የሚሠራን ንብረት ተረካቢን በሚመለከትም ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ስምንት

ማስተካከያ ስለማድረግ

42. የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን በማነሱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ

- 1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው፡-
  - ሀ) የተመዘገበ ሰው አቅርቦት ሲያከናውን፤
  - ለ) በአቅርቦቱ ላይ ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ ሲፈጠር፤
  - ሐ) በተደረገው ማስተካከያ ምክንያት የተመዘገበው ሰው በአቅርቦቱ ላይ ሊከፍል የሚገባው ትክክለኛው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ ለማድረግ ከሰበሰበው የገንዘብ መጠን የበለጠ በሚሆንበት ጊዜ ነው፡፡
- 2/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሐ) መሠረት በተጨማሪነት የተሰበሰበው ታክስ ማስተካከያው በተደረገበት የሒሣብ ጊዜ የአቅራቢው የውጤት ታክስ ሆኖ ይወሰዳል፡፡
- 3/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው በተመዘገበ ሰው ላይ በሚሆንበት እና አቅራቢው ለገዥው ዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ የሰጠ በሚሆንበት ጊዜ፣
  - ሀ) አቅራቢው በአቅርቦቱ ላይ በተጨማሪነት የተከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚያሳይ የዴቢት ሰነድ ለገዥው መስጠት፤
  - ለ) ገዥው አቅርቦቱን ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት እስካዋለው ድረስ በዴቢት ሰነዱ ለተመለከተው በተጨማሪነት ለተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ የግብአት ተቀናሽ ማግኘት፤
  - ሐ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፊደል (ለ) በተመለከተው የገንዘብ መጠን ገዥው የዴቢት ሰነዱን በተቀበለበት የሒሣብ ጊዜ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ማግኘት አለበት፡፡

43. የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ በመብዛቱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ

- 1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው፡-
  - ሀ) የተመዘገበ ሰው አቅርቦት ሲያከናውን፤
  - ለ) በአቅርቦቱ ላይ ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ ሲፈጠር፤
  - ሐ) በተደረገው ማስተካከያ ምክንያት የተመዘገበው ሰው ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ ለማድረግ የሰበሰበው የተጨማሪ እሴት ታክስ በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል ከሚገባው ትክክለኛው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚበልጥ ሆኖ ሲገኝ ነው፡፡

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) የተመለከተው በብልጫ የከፈለው ታክስ ድርጊቱ በተፈፀመበት የሒሳብ ጊዜ ውስጥ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሆኖ ይያዛል፡፡

- 3/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆንበት ግዢ ፈፃሚ የተመዘገበ ሰው በሚሆንበት እና አቅራቢው ለገዥው ዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ የሰጠ በሚሆንበት ጊዜ፤
  - ሀ) አቅራቢው በአቅርቦቱ ላይ ተከፋይ ሊሆን የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የቀነሰበትን መጠን የሚያሳይ የክሬዲት ሰነድ ለገዥው መስጠት፤
  - ለ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፊደል (ሀ) የተመለከተው የገንዘብ መጠን ገዥው የክሬዲት ሰነድ በተቀበለበት የሒሳብ ጊዜ የውጤት ታክስ ሆኖ መያዝ፤ አለበት፡፡

- 4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ተፈፃሚ የሚሆንበት ገዢ ያልተመዘገበ ሰው በሚሆንበት ጊዜ አቅራቢው ለገዢው በብልጫ የተከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ በጥሬ ገንዘብ እስከሚመልስ ወይም ገዥው ለአቅራቢው ሊከፍል ለሚገባው ሌላ ሒሳብ ማካካሻ እስከሚያውል ድረስ በዚህ አንቀጽ የተመለከተውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊያገኝ አይችልም፡፡

44. ሊሰበሰብ ለማይችል ዕዳ ስለሚደረግ ማስተካከያ

- 1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ተሟልተው ሲገኙ ይሆናል፡፡
  - ሀ) የተመዘገበው ሰው ባከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ ለታክሱ ባለስልጣን የውጤት ታክስ ገቢ አድርጎ ከሆነ፤ እና
  - ለ) ለአቅርቦቱ ሊከፈል የሚገባው ዋጋ ከጊዜ በኋላ በሙሉ ወይም በከፊል በተመዘገበው ሰው ሒሳብ ውስጥ ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ ተብሎ የተያዘ ከሆነ፤

- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የተመዘገበው ሰው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ ነው ከተባለው አቅርቦት ጋር በተያያዘ ታክሱ ባለስልጣን ገቢ ባደረገው የውጤት ታክስ መጠን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ያገኛል፡፡

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ /W/E.T

- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግ የሚችለው የተመዘገበው ሰው በገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 30 የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተማልተው ሲገኙ እና የተመዘገበው ሰው በአቅርቦቱ ላይ የሚከፈለውን የውጤት ታክስ ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ ካደረገበት የሂሳብ ጊዜ ጀምሮ የሚቆጠር የ12 ወራት ጊዜ ከተጠናቀቀ በኋላ ነው፡፡
- 4/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆንበትን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የገዛው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት የግብአት ታክስ ተቀናሽ በሚደረግበት ጊዜ ያለ ከሆነ፣ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግ የሚችለው አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት በሚሰላው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ ላይ የተከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚያሳይ የክሬዲት ሰነድ የሰጠ እንደሆነ ብቻ ነው፡፡
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የክሬዲት ሰነድ የተሰጠው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዥ በክሬዲት ሰነዱ ለተገለጸው የተጨማሪ እሴት ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ የጠየቀ ከሆነ፣ በክሬዲት ሰነዱ የተገለጸውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የክሬዲት ሰነዱ በተሰጠበት የሒሳብ ጊዜ ውስጥ በገዥው የሚከፈል የውጤት ታክስ እንደሆነ አድርጎ መያዝ አለበት፡፡

45. መልሶ የተሰበሰበ ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ

- 1/ የተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 44 መሠረት የግብአት ታክስ ተቀናሽ ያገኘበትን አቅርቦት ዋጋ በሙሉ ወይም በከፊል መልሶ የሰበሰበ እንደሆነ፣ ሊሰበሰብ የማይችለውን ዕዳ መልሶ በሰበሰበበት የሒሳብ ጊዜ ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር መሠረት የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡

$$U \times \frac{A}{h}$$

ለዚህ ቀመር አፈፃፀም

- ሀ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 44(2) መሠረት የተፈቀደው የግብአት ታክስ ተቀናሽ የገንዘብ መጠን፣
- ለ) መልሶ የተሰበሰበው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ፣
- ሐ) ከሒሳብ መዝገብ የተሰረዘው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ፣

- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲሟሉ ይሆናል፡

-

- ሀ) የአዋጅ አንቀጽ 44 ድንጋጌ ተፈፃሚ የተደረገው ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ (ከዚህ በኋላ “ዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት”)

- ለ) ቀጥሎም የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈፃሚ የሚሆነው የዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት አቅራቢ፣ ከዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዢ በተቀበለው የገንዘብ መጠን ላይ ሲሆን፣ እና
  - ሐ) የዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዢ ዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት በተከናወነበት ጊዜ እና በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ለ) በተጠቀሰው መሠረት ሊሰበሰብ የማይችለው ዕዳ መልሶ በተሰበሰበበት ጊዜ የተመዘገበ ሰው ከሆነ፣
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተሟልተው የተገኙ ከሆነ፡ -
- ሀ) አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰውን የውጤት ታክስ የገንዘብ መጠን በመግለጽ ለገዥው የዴቢት ሰነድ መስጠት፣
  - ለ) ገዥው ዋንኛውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት ያዋለው ከሆነ በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ለ) ለተገለጸው የውጤት ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲያገኝ መደረግ፣ አለበት።
- 4/ የተመዘገበው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) (ሀ) መሠረት የዴቢት ሰነድ በተቀበለበት የሒሣብ ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3)(ለ) መሠረት የግብአት ታክስ ተቀናሽ ማግኘት አለበት፡፡

ክፍል ዘጠኝ

የተጨማሪ እሴት ታክስን የተጣራ ተከፋይ ሒሣብ ስለማሰላት

46. የሒሣብ ጊዜ

- 1/ የተመዘገበ ሰው የሒሣብ ጊዜ ነው የሚባለው፡ -
- ሀ) የተመዘገበው ሰው በ12 ወራት ውስጥ እስካለው የመጨረሻ ቀን ድረስ ያከናወናቸው ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እና ለዚህ ሰው የሚቀርቡለት የውጭ አገር አገልግሎቶች ጠቅላላ ዋጋ ብር 70 ሚሊዮን እና ከዚያ በላይ (ከዚህ በኋላ “ምድብ 1” ተብሎ የሚጠራ) ሲሆን፣ በእያንዳንዱ ወር መጨረሻ ባለው ቀን የሚጠናቀቅ የአንድ ወር ጊዜ፣
  - ለ) የተመዘገበው ሰው በ12 ወራት ጊዜ ውስጥ እስካለው የመጨረሻ ቀን ድረስ ያከናወናቸው ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እና ለዚህ ሰው የቀረቡለት የውጭ አገር አገልግሎቶች ጠቅላላ ዋጋ ከብር 70 ሚሊዮን በታች (ከዚህ በኋላ “ምድብ 2” ተብሎ የሚጠራ) ሲሆን በየሦስት ወር ጊዜ መጠናቀቂያ ባለው የመጨረሻ ቀን ፣ ነው።

- 2/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 (3)፣ (4) እና (5) ድንጋጌዎች በሚኒስቴሩ አስፈላጊው ማስተካከያ እየተደረገባቸው ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) አፈፃፀም አንድ ሰው ያከናወናቸውን ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እና የቀረቡለትን የውጭ አገር አገልግሎቶች ጠቅላላ ዋጋ ለመወሰን ያገለግላሉ፡፡
- 3/ በለውጡ ማስታወቂያ የተመለከቱት ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት በሚደርሰው ማስታወቂያ ወይም በራሱ ተነሳሽነት የምድብ 1 ግብር ከፋይ ሆኖ የተመዘገበ ሰው በማስታወቂያ ከተገለጸለት የሒሳብ ጊዜ መጨረሻ ቀጥሎ ካለው የመጀመሪያ ቀን ጀምሮ ወደ ምድብ 2 ግብር ከፋይነት እንዲቀየር ሊያደርግ ይችላል፡፡
- 4/ የተመዘገበው ሰው በዚህ አዋጅ የተጣለበትን ግዴታ በተደጋጋሚ የማይወጣ ሆኖ ከተገኘ የታክሱ ባለስልጣን በጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት የምድብ 2 ግብር ከፋይ መሆኑ ቀርቶ የምድብ 1 የተመዘገበ ግብር ከፋይ እንዲሆን ሊያደርግ ይችላል፡፡
- 5/ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን የግብር ከፋዮች የሒሳብ ጊዜ ምድብ መለያ የገንዘብ ጣሪያ ሊያሻሽል ይችላል።

47. በአንድ የሒሳብ ጊዜ የተጣራ ተከፋይ የሚሆን የተጨማሪ እሴት ታክስ

የተመዘገበ ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ሊከፍል የሚገባው የተጣራ የተጨማሪ እሴት ታክስ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሰላል፡፡

$$(U + A) - (A)$$

ለዚህ ቀመር አፈፃፀም፡-

- ሀ) የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡፡
  - (1) በአንድ የሒሳብ ጊዜ የተመዘገበው ሰው ካከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 62 መሠረት ተቀናሽ ሊደረግ የሚገባው ከተከፋይ ሒሳብ ላይ የሚቀነስ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከተቀነሰ በኋላ ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የሚሰበሰበው የውጤት ታክስ ጠቅላላ ድምር፤
  - (2) በዚህ አዋጅ መሠረት የተመዘገበው ሰው የውጤት ታክስ ሆኖ የሚያዘው ገንዘብ ጠቅላላ ድምር፤
  - (3) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 መሠረት የተፈቀደ የተመዘገበው ሰው ወደአገር ባስገባቸው የካፒታል ዕቃዎች ላይ የሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ፤

ለ) የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ከውጭ አገር ባገኘው አገልግሎት ላይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 (1) (ሐ) እና አንቀጽ 9 መሠረት ሊከፍል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ እና

ሐ) የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡፡

(1) የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግላቸው ለሚችሉ በሒሳብ ጊዜው የተመዘገበው ሰው ለገዛቸው ተቀናሽ የሚሆኑ ግዥዎች የከፈለው የግብአት ታክስ ጠቅላላ ድምር፣

(2) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30(1)፣ 32(2) (ሐ)፣ 36(5)፣ 39(4)፣ 42(3)፣ 43(2)፣ 44(2)፣ (45)(3) እና 48(1) መሠረት በአንድ የሒሳብ ጊዜ ለተመዘገበው ሰው ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብአት ታክስ፣

ክፍል አሥር

ተመላሽ

48. ብብልጫ የተከፈለን የግብአት ታክስ ወደፊት ስለማሸጋገር

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) እንዲሁም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 47 በተመለከተው ቀመር መሠረት ሲሰላ በአንድ የተመዘገበ ሰው የሒሳብ ጊዜ በቀመሩ ተራ ፊደል (ሐ) የተመለከተው ሒሳብ በቀመሩ (ሀ + ለ) ከተመለከተው ሒሳብ በልጦ የተገኘ እንደሆነ፣ በልጦ የተገኘው የገንዘብ መጠን ወደፊት እንዲሸጋገር ተደርጎ የሚቀጥለው የሒሳብ ጊዜ የተመዘገበው ሰው የግብአት ታክስ ሆኖ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡ በሚቀጥለው የሒሳብ ጊዜ ተቀናሽ ያልተደረገው ብብልጫ የተገኘው ማናቸውም ሒሳብ፣ ወደሚቀጥለው የሒሳብ ጊዜ እንዲሸጋገር ተደርጎ በዚያ የሒሳብ ጊዜ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲሆን ይደረጋል፡፡ በዚህ መንገድ ብብልጫ የተገኘው የግብአት ታክስ ተመላሽ ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ እስከሚሆን ድረስ ወደሚቀጥለው የሒሳብ ጊዜ እንዲሸጋገር ይደረጋል፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተመዘገበው ሰው ብብልጫ የከፈለው እና ከአንድ የሒሳብ ጊዜ በላይ እንዲሸጋገር የተደረገ ሒሳብ ያለው እንደሆነ፣ ቀደም ሲል እንዲሸጋገር የተደረገው ብብልጫ የተከፈለው ሒሳብ በቅድሚያ እንዲቀነስ ይደረጋል፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም የተመዘገበ የምድብ “1” ግብር ከፋይ በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ያለው ብብልጫ የተከፈለው ታክስ ለስድስት የሒሳብ ጊዜ ያህል የተሸጋገረ ቢሆንም ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ያልተደረገ ከሆነ፣ የተመዘገበው ሰው የፀደቀ ቅጽን

በመጠቀም ተቀናሽ ያላደረገው የገንዘብ መጠን ተመላሽ እንዲደረግለት ለታክሱ ባለሥልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው ቢኖርም የተመዘገበ የምድብ “2” ግብር ከፋይ በአንድ የሒሳብ ጊዜ ውስጥ ያለው በብልጫ የተከፈለው ታክስ ለሁለት የሒሳብ ጊዜ ያህል የተሸጋገረ ቢሆንም ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ያልተደረገ ከሆነ፤ የተመዘገበው ሰው የፀደቀ ቅጽን በመጠቀም ተቀናሽ ያልተደረገው የገንዘብ መጠን ተመላሽ እንዲደረግለት ለታክሱ ባለስልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡

5/ የተመዘገበው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ወይም (4) መሠረት ማመልከቻ ያቀረበ እንደሆነ እና የታክሱ ባለስልጣን የቀረበው ጥያቄ ተገቢ መሆን ያለመሆኑን አጣርቶ፤ የተመላሽ ጥያቄ ማመልከቻው በቀረበለት በ90 ቀናት ውስጥ ተመላሹን ገንዘብ መክፈል አለበት፡፡

6/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የተመዘገበ ሰው የሚያቀርበው የተመላሽ ጥያቄ፡-

ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የሚቀርብ ከሆነ ስድስተኛው የሒሳብ ጊዜ በተጠናቀቀ በ3 ዓመት ጊዜ ውስጥ፤

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የሚቀርብ ከሆነ ሁለተኛው የሒሳብ ጊዜ በተጠናቀቀ በ3 ዓመት ጊዜ ውስጥ፤

መቅረብ አለበት፡፡

7/ የተመዘገበው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት ጥያቄውን ካላቀረበ ሙብቱን እንደተወ ይቆጠራል።

49. ወደፊት ሳይሸጋገር ተመላሽ የሚደረግ በብልጫ የተከፈለ የግብአት ታክስ

1/ የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሳብ ጊዜ ካከናወነው አቅርቦት ዋጋ ውስጥ 50 በመቶ ወይም ከዚያ በላይ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ የሚደረግበት ከሆነ፤ የተመዘገበው ሰው የሒሳብ ጊዜውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ካስታወቀበት ጊዜ ጀምሮ በሚቆጠር የአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የታክሱ ባለስልጣን በሒሳብ ጊዜው በብልጫ የተከፈለውን የግብአት ታክስ ተመላሽ ማድረግ አለበት፡፡

2/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ከፈደል ተራ (ሀ) እስከ (ሐ) የተመለከቱት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ፤ የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃዎች ግዢ ለፈፀመበት የሒሳብ ጊዜ የተጨማሪ እሴት ታክስ የገቢ ማስታወቂያ ካቀረበበት ጊዜ ጀምሮ ባለው የአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የታክሱ ባለስልጣን ተቀናሽ ያልተደረገውን የተመላሽ ሒሳብ ለተመዘገበው ሰው መክፈል አለበት፡፡

ሀ) ዓመታዊው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦቱ ከብር 100,000,000 በላይ የሆነ የተመዘገበ ሰው ተቀናሽ የሚደረግ የካፒታል ዕቃዎች ግዢ የፈፀመ እንደሆነ፤

- ለ) የተመዘገበው ሰው ተቀናሽ ለሚደረገው የካፒታል ዕቃዎች ግዢ የግብአት ታክስ ተቀናሽ የማግኘት መብት ያለው ከሆነ፤
- ሐ) ተቀናሽ የሚደረገው ግዢ በተከናወነበት የሒሳብ ጊዜ የግብአት ታክሱ የገንዘብ መጠን ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ያልተደረገ ከሆነ፤

50. ዘግይቶ በተከፈለ የተመላሽ ሒሳብ ላይ ስለሚከፈል ወለድ

- 1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 48(5) ወይም 49 በተደነገገው መሠረት የታክሱ ባለስልጣን የተመላሹን ሒሳብ ያልከፈለ ከሆነ፤ የተመላሹ ሒሳብ መከፈል ከነበረበት አግባብነት ካለው ጊዜ መጨረሻ ጀምሮ ተመላሹ ሒሳብ እስከተከፈለ ድረስ ላለው ጊዜ የታክሱ ባለስልጣን ወለድ መክፈል አለበት፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚከፈለው ወለድ መጣኔ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተመለከተው ጊዜ በፊት ባለው የሩብ ዓመት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙ ባንኮች የንግድ ብድር የሚሰጡበት አማካዩ የወለድ መጣኔ ይሆናል፡፡

51. ለዲፕሎማቲክ ሚሲዮኖች እና ለዓለም ዐቀፍ ድርጅቶች የሚከፈል ተመላሽ ሒሳብ

- 1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤ የታክሱ ባለስልጣን የሚቀርብለትን ጥያቄ መሠረት በማድረግ የሚከተሉት አካላት የከፈሉትን የተጨማሪ እሴት ታክስ በሙሉ ወይም በከፊል ተገቢው ማስረጃ ተሟልቶ በቀረበበት በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ተመላሽ ማድረግ አለበት፡፡
  - ሀ) በቪዬና የዲፕሎማቲክ ግንኙነት ኮንቬንሽን ለሚሰዩን፤ ለዲፕሎማት ወይም ለቆንሰላ የሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እስከሆነ ድረስ፤ ለውጭ አገር የዲፕሎማቲክ ወይም ለኮንሰላር ሚሲዮኖች ወይም ለውጭ አገር ዲፕሎማቶች እና ቆንሰላዎች፤
  - ለ) በዓለም ዐቀፍ ስምምነት ለዓለም ዐቀፍ ድርጅቱ የሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እስከሆነ ድረስ ለዓለም ዐቀፍ ድርጅት፤ ወይም
  - ሐ) ከመንግሥት ጋር በተደረገ የፋይናንስ፤ የቴክኒክ፤ የሰብዓዊ እርዳታ ወይም የአስተዳደራዊ ድጋፍ ዓለም ዐቀፍ ስምምነት መሠረት ለተዋዋዩ የውጭ አገር መንግሥት የሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እስከሆነ ድረስ ለውጭ አገር መንግሥት፤
- 2/ ለኢትዮጵያ ዜጎች ወይም በኢትዮጵያ ቋሚ ነዋሪ ለሆኑ ሰዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ተመላሽ ማድረግ አይቻልም፡፡

3/ የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተመላሽ ሒሳብን የሚከፍለው እንደአግባብነቱ በሁኔታ ወይም በገደብ ሊሆን ይችላል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርበው የተመላሽ ጥያቄ፡-

ሀ) የተመላሽ ጥያቄ የቀረበበት አቅርቦት ከተከናወነበት ቀን አንስቶ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ወይም የታክሱ ባለስልጣን በሚፈቅደው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም መቅረብ፤ እና

ለ) ከሚከተሉት ደጋፊ ማስረጃዎች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-

- (1) የተመላሽ ጥያቄ የቀረበበት የተጨማሪ እሴት ታክስ ከተከፈለበት የታክስ ደረሰኝ ወይም ሌላ ተመሳሳይ ማስረጃ፤
- (2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት አመልካቹ የተመላሽ ጥያቄ እንዲያቀርብ ከሚያስችለው ማስረጃ፤ እና
- (3) የታክሱ ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ ሚጠየቀውን ማናቸውም ሌላ ማስረጃ፤

ክፍል አሥራ አንድ

የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች

52. የታክስ ደረሰኞች

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው አቅርቦቱን ባከናወነበት ጊዜ አቅርቦቱን ለገዛው ሰው ዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ መስጠት አለበት።

2/ ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የገዛው ሰው ካልጠየቀ በስተቀር የተመዘገበ ሰው የአቅርቦቱ ጠቅላላ ዋጋ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ከሚወሰነው የገንዘብ መጠን ላልበለጠ እና በጥሬ ገንዘብ ለሚፈፀም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ክፍያ ዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ እንዲሰጥ አይገደድም፡፡

3/ ለሚከተሉት ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች የተመዘገበው ሰው በቀላል መንገድ የሚዘጋጅ የታክስ ደረሰኝ ሊሰጥ ይችላል፡-

ሀ) የአቅርቦቱ ጠቅላላ ዋጋ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ከሚወሰነው የገንዘብ መጠን ላልበለጠ እና በጥሬ ገንዘብ ለሚፈፀም ክፍያ፤

ለ) አቅርቦቱ የተከናወነው በችርቻሮ ንግድ ሥራ ላይ በተሰማራ የተመዘገበ ሰው ከሆነ፤

- 4/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6(1)(ሐ) እና አንቀጽ 8 በተመለከተው መሠረት ከውጭ አገር ባገኘው አገልግሎት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት የተመዘገበ ሰው አገልግሎቱን ባገኘበት ጊዜ ለአቅርቦቱ በገዥው የሚዘጋጅ የታክስ ደረሰኝ ማዘጋጀት አለበት፡
- 5/ የታክስ ደረሰኝ፣ በቀላል መንገድ የሚዘጋጅ የታክስ ደረሰኝ፣ እና በገዥው የሚዘጋጅ የታክስ ደረሰኝ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የሚወሰነውን ዝርዝር መያዝ አለበት፡

53. የክሬዲት እና የዴቢት ሰነዶች

- 1/ በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት የተመለከቱት ሁኔታዎች በሚሟሉበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው ለሌላው የተመዘገበ ሰው እንደሁኔታው የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ መስጠት አለበት፡፡
- 2/ የተመዘገበው ሰው ለአቅርቦቱ ገዢ የክሬዲት ወይም የዴቢት ሰነድ የሚሰጠው ሰነዱ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው የማስተካከያ ተግባር በተፈፀመበት የሒሣብ ጊዜ መጨረሻ ሊሆን ይገባል፡፡
- 3/ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የተዘረዘሩ መረጃዎችን የሚይዝ መሆን አለበት፡፡
- 4/ ለዚህ አንቀጽ እንዲሁም ለአንቀጽ 54 እና 55 አፈፃፀም “የማስተካከያ ተግባር” የሚለው ሀረግ በአዋጁ አንቀጽ 44 እና 45 መሠረት የማይሰበሰብ ዕዳ በመኖሩ ምክንያት የሚደረግን ማስተካከያ ይጨምራል፡፡

54. የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነድ እንዲሰጥ ስለመጠየቅ

- 1/ በዚህ የአዋጁ ክፍል መሠረት በማናቸውም ምክንያት ዋጋው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ያልተሰጠው የተመዘገበ ሰው አቅራቢው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ እንዲሰጠው በጽሑፍ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርበው ጥያቄ፡-
  - ሀ) የታክስ ደረሰኝን በሚመለከት የታክሱ ደረሰኝ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው አቅርቦት ከተከናወነበት ቀን አንስቶ በ60 ቀናት ውስጥ ፣ ወይም
  - ለ) የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድን በሚመለከት የክሬዲት ሰነዱ ወይም የዴቢት ሰነዱ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው ሁኔታ ካጋጠመበት ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ፣ መቅረብ አለበት፡፡
- 3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ጥያቄ የቀረበለት የተመዘገበ ሰው ጥያቄው ከቀረበለት ቀን አንስቶ በ14 ቀናት ውስጥ በጥያቄው መሠረት መፈፀም አለበት፡፡
- 4/ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የተከናወነበት ዋጋ የታክስ ደረሰኝ ወይም ማስተካከያ የተደረገበት የክሬዲት ወይም የዴቢት ሰነድ ዋጋ ቅጂ የጠፋበት መሆኑን የገለፀ

ከሆነ አቅርቦቱን ያከናወነው የተመዘገበው ሰው የዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ ወይም የክሬዲት ሰነዱን ወይም የዴቢት ሰነዱን ቅጂ ሊሰጠው ይችላል፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ለተመዘገበው ሰው የሚሰጠው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ቅጂ በላዩ ላይ “ቅጂ” በሚል ሊጻፍበት ይገባል፡፡

55. የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች አያያዝ

1/ የተመዘገበ ሰው ለአንድ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ሊሰጥ የሚችለው አንድ ደረሰኝ ብቻ ሲሆን፣ ማስተካከያ ማድረግ ለሚያስገድድ አንድ ሁኔታ ሊሰጥ የሚችለው አንድ የክሬዲት ሰነድ ወይም አንድ የዴቢት ሰነድ ነው፡፡ ሆኖም ዋነኛው ቅጂ ጠፍቶብኛል ለሚል የተመዘገበ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 54(4) መሠረት “ቅጂ” የሚል ጽሑፍ የሰፈረበት ቅጂ ሊሰጠው ይችላል፡፡

2/ የተመዘገበ ሰው በዚህ የአዋጁ ክፍል ከተመለከተው ውጪ የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ሊሰጥ አይችልም፡፡

3/ ለዚህ አዋጅ እና ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈፃፀም የተመዘገበ ሰው የሚከተሉትን ሰነዶች መያዝ አለበት፡፡

ሀ) የተቀበላቸውን ዋንኛ የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች በሙሉ፣

ለ) በዚህ አዋጅ አንቀጽ 54(4) መሠረት የተቀበላቸውን የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች ቅጂዎች በሙሉ፣

ሐ) የሰጣቸውን የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች ቅጂዎች በሙሉ፣

መ) ወደአገር ካስገባቸው ወይም ወደውጭ ከላካቸው ዕቃዎች ጋር የተያያዙ የጉምሩክ ሰነዶች፣

ሠ) የአገልግሎቱ ተቀባይ በሆነ የተመዘገበ ሰው የተዘጋጁ ከሆነ ይህ ሰው ከውጭ አገር ያገኛቸውን አገልግሎቶች የሚመለከቱ የታክስ ደረሰኞች፣

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3(ሐ) የተጠቀሱት ሰነዶች በቅደም ተከተላቸው መሠረት መያዝ አለባቸው፡፡

56. በወኪሎች አማካኝነት የተከናወኑ አቅርቦቶች የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች

1/ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የተከናወነው በተመዘገበው ወኪል ስም በተወካዩ አማካኝነት የሆነ እንደሆነ እና ወኪል እና ተወካይ ሁለቱም የተመዘገቡ ሰዎች ከሆኑ ወኪሉ ለታክስ ለአቅርቦቱ ሊሰጥ የሚገባውን ማናቸውንም የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ተወካዩ የወኪሉን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ሊሰጥ ይችላል፡፡

- 2/ የተመዘገበ ሰው በተወካዩ አማካኝነት ለወካዩ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እና ወካይ እና ተወካይ ሁለቱም የተመዘገቡ ከሆነ፤ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ ለወካዩ ሊሰጥ የሚገባውን የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ የተወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ለተወካዩ ሊሰጥ ይችላል፡፡
- 3/ ተወካይ በተመዘገበ ወካይ ስም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እንደሆነ፤ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ በወካዩ ሊሰጥ የሚገባውን የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ የወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ተወካዩ ሊሰጥ አለበት።
- 4/ የተመዘገበ ሰው ለወካዩ በተወካዩ አማካኝነት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እንደሆነ፤ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ ለወካዩ ሊሰጥ የሚገባው የታክስ ደረሰኝ የወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ለተወካዩ ሊሰጥ አለበት።
- 5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት በወካዩ ስም ለተወካዩ የቀረበ ወይም በወካዩ ስም በተወካዩ የቀረበ እንደሆነ፤ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ በዚህ አዋጅ መሠረት ሊሰጥ የሚገባው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ አንድ ጊዜ ብቻ መሰጠት ያለበት ሲሆን፤ ለወካዩ እና ለተወካዩ ወይም በወካዩ እና ለተወካዩ ሊሰጥ አይችልም፡፡
- 6/ በዚህ አንቀጽ መሠረት በተወካዩ የተሰጠ ወይም ለተወካዩ የተሰጠ የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በወካዩ እና ለወካዩ እንደተሰጠ ይቆጠራል፡፡

ክፍል አሥራ ሁለት

የአስተዳደር እና የሥነ - ሥርዓት ደንቦች

57. የታክስ አስተዳደር አዋጅ ተፈፃሚነት

የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የታክስ አስተዳደር አዋጅ የዚህን አዋጅ አስተዳደር በተመለከተም ተፈፃሚነት ይኖረዋል፡፡

58. የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ

1/ ማናቸውም የተመዘገበ ሰው የእያንዳንዱን የሒሳብ ጊዜ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ የሒሳብ ጊዜው ከተጠናቀቀ በኋላ ቀጥሎ ባለውለው ወር የመጨረሻ ቀን ድረስ ማቅረብ አለበት፡፡

2/ ማናቸውም የተመዘገበ ሰው በሒሳብ ጊዜው ውስጥ ተከፋይ የሆነ የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢ ቢኖረውም ባይኖረውም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሒሳብ ጊዜውን የገቢ ማስታወቂያ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡

59. የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈያ ጊዜ

1/ የተመዘገበው ሰው በሒሳብ ጊዜው የሚኖረውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ተከፋይ የተጣራ ሒሳብ ታክሱን ሊያስታወቅ በሚገባው ጊዜ ውስጥ መክፈል አለበት፡፡

2/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማናቸውም አስመጪ ወደ አገር ባስገባቸው ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ ዕቃዎቹን ወደአገር ባስገባበት ጊዜ መክፈል አለበት፡፡

60. ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ታክሱን ስለመሰብሰብ

1/ ኮሚሽኑ፣

ሀ) ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ዕቃዎቹ ወደአገር በሚገቡበት ጊዜ ታክሱን መሰብሰብ፣

ለ) የአስመጪውን የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር (ካለ) እና የዕቃዎቹን የዋጋ ኢንቨይስ መቀበል፣

ሐ) የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት በፖስታ ቤት በኩል ከሚመጡ ዕቃዎች ላይ ኮሚሽኑን በመወከል በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ሀ) የተመለከተውን ተግባር መፈፀም እንዲችል ሁኔታዎችን ማመቻቸት፣ አለበት፡፡

2/ በዚህ አዋጅ ወይም በሚኒስትሩ በሚወጣ መመሪያ የተመለከተው ማስተካከያ ወይም የተለየ አሠራር እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አግባብነት እስካላቸው ድረስ በጉምሩክ አዋጅ ወደአገር ስለሚገቡ እና በትራንዚት ላይ ስላሉ ዕቃዎች፣ ወደአገር ስለሚገቡ ዕቃዎች ክሊራንስ፣ የጉምሩክ ቀረጥን ስለመክፈል እና ታክሱን ስለማስመለስ የተደነገጉት ድንጋጌዎች ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ለመሰብሰብም ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል፡፡

3/ ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ የሚከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ለመሰብሰብ ሲባል ኮሚሽኑ በጉምሩክ አዋጅ የተሰጠውን ሥልጣን በዚህ አዋጅ መሠረት ወደአገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ስለሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ ጭምር እንደተሰጠው በመቁጠር ሊሰራበት ይችላል፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም “የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 165/2009 የተቋቋመው የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት ነው፡፡

61. ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ላይ ስለሚጠየቅ ታክስ

1/ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ የሚሆነው የአቅርቦቱ ተጠቃሚ በሰጠው የተሳሳተ መረጃ ወይም በፈጠራው የማጭበርበር ድርጊት ምክንያት የተመዘገበው ሰው፡-

ሀ) አቅርቦቱ ከታክስ ነፃ እንዲሆን፤

ለ) በአቅርቦቱ ላይ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ እንዲሆን፤

ሐ) የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዳይከፈልበት ያደረገ፤

እንደሆነ ነው፡፡

2/ ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የታክሱ ባለስልጣን የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ተገቢ ባልሆነ የተጨማሪ እሴት ታክስ አወሳሰን ምክንያት በአቅርቦቱ ላይ ያልከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያው በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ፣ ክፍያው በዘገየበት መቀጫ እንዲከፍል ሊጠይቀው ይችላል፡፡

3/ የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ታክሱን እንዲከፍል ሲጠይቅ በደንቡ የተመለከቱትን ዝርዝር ሁኔታዎች የሚገልጽ ማስታወቂያ መስጠት አለበት፡፡

4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ የታክሱ ባለስልጣን የተጨማሪ እሴት ታክሱን በሙሉ ወይም በከፊል፣ ክፍያ በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ እና ክፍያው በመዘግየቱ ከሚጣል መቀጫ ጋር አቅርቦቱን ካከናወነው ከተመዘገበው ሰው ላይ ከመጠየቅ አያግደውም፡፡ ሆኖም የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚጠይቀው ታክስ በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል ከሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያ በመዘግየቱ ከሚከፈል ወለድ እና በዘገየበት ከሚጣል መቀጫ የበለጠ ሊሆን አይችልም፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ የሚሰበሰበው ታክስ አቅራቢው በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል ከሚገባው ታክስ ላይ ይቀነሳል እንዲሁም ከአቅራቢው የሚሰበሰበው ማናቸውም ገንዘብ የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊከፍል ከሚገባው ታክስ ላይ ይካሄዳል፡፡

6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያ በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ እና በዘገየበት የሚጣል መቀጫ የከፈለ አቅራቢ የከፈለውን ገንዘብ ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊጠይቅ ይችላል፡፡

7/ ለዚህ አዋጅ እና ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈፃፀም በዚህ አንቀጽ መሠረት የተወሰነ ታክስ በዚህ አዋጅ መሠረት የተጠየቀ የተጨማሪ እሴት ታክስ ሆኖ ይቆጠራል፡፡

8/ የታክስ አስተዳደር አዋጅ ድንጋጌዎች የታክሱ ባለስልጣን የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ተፈጻሚ ለማድረግ የታክስ ከፋዩን የገቢ ማስታወቂያ ጨምሮ ማናቸውንም ውሳኔ ከማሻሻል አያግዱትም፡፡

9/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፡-

“ክፍያ በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ” ማለት በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 37 መሠረት የታክስ ክፍያ በመዘግየቱ ምክንያት የሚከፈል ወለድ ነው፡፡

“ክፍያ በመዘግየቱ የተጣለ መቀጫ” ማለት በታክስ አስተዳደር አዋጅ አንቀጽ 104 መሠረት የታክስ ክፍያ በመዘግየቱ የሚጣል መቀጫ ነው፡፡

62. ከተከፋይ ሒሳብ ላይ የሚቀነስ የተጨማሪ እሴት ታክስ

- 1/ የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነው ለመንግሥት ተቋም የሆነ እንደሆነ፣ አቅርቦቱ የተፈጸመለበት የመንግሥት ተቋም ፡ -
  - ሀ) በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት 50% ቀንሶ የማስቀረት፣
  - ለ) ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ በሚወሰነው አኳኋን ቀንሶ ያስቀረውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ የማድረግ፣
  - ሐ) በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባውን ቀሪውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ሒሳብ 50% ለተመዘገበው ሰው የመክፈል፣ ግዴታ አለበት፣
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በመንግሥት ተቋም ተቀንሶ የተያዘ ማናቸውም የተጨማሪ እሴት ታክስ አቅርቦቱን ባከናወነው የተመዘገበ ሰው ለታክሱ ባለስልጣን እንደተከፈለ ይቆጠራል፡፡
- 3/ ለመንግሥት ተቋም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እና በዚህ አንቀጽ መሠረት የተጨማሪ እሴት ታክስ ሒሳብ ከተከፋይ ሒሳብ ላይ ተቀንሶ የተያዘበት የተመዘገበ ሰው፣ አቅርቦቱ በተከናወነበት ወቅት ባለው የሒሳብ ጊዜ ከተከፋይ ሒሳብ ላይ ተቀናሽ ለተደረገበት የገንዘብ መጠን ተቀናሽ የማግኘት መብት ይኖረዋል፡፡
- 4/ የመንግሥት ተቋማት ከተከፋይ ሒሳብ ላይ ግብር ቀንሰው ማስቀረት የሚችሉት ሚኒስቴሩ ውክልና ሲሰጣቸው ብቻ ይሆናል።
- 5/ ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “የመንግሥት ተቋም” ማለት የፌዴራል መንግሥት የሚኒስቴር መ/ቤት፣ በፌዴራል መንግሥት ቁጥጥር ሥር ያለ ኤጀንሲ፣ ኢንስቲትዩት ወይም የመንግሥት የልማት ድርጅት ወይም ሌላ አካል ሲሆን፣ በክልል መንግሥታት እና የከተማ አስተዳደሮች ሥር ያሉ ተመሳሳይ ተቋማትንም ይጨምራል።

63. የተወሰኑ ዕቃዎችን በመመዘገብ ረገድ ስለተጣለ ገደብ

- 1/ መመዘገብ ያለባቸውን ወደአገር የገቡ ዕቃዎች የመመዘገብ ሥልጣን የተሰጠው አካል እነዚህን ዕቃዎች ወደኢትዮጵያ ያስገባው ሰው የሚከተሉትን ማስረጃዎች ካላቀረበ በስተቀር መመዘገብ የለበትም ፡ -
  - ሀ) ወደአገር በገቡት ዕቃዎች ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ የጉምሩክ ዲክላራሲዮን፣ ወይም

ለ) ወደአገር የገቡት ዕቃዎች ከታክሱ ነፃ መሆናቸውን የሚገልጽ የጉምሩክ ሰነድ፤

2/ መመዝገብ ያለባቸውን ዕቃዎች የመመዝገብ ሥልጣን የተሰጠው አካል አቅርቦቱ የተፈፀመለበት ሰው ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ማስረጃዎች ካላቀረበ በስተቀር መመዝገብ የለበትም፡፡

ሀ) አቅርቦቱን ያከናወነው የተመዘገበ ሰው የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም የሰጠውን በአቅርቦቱ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ ወይም የሚከፈል መሆኑን የሚያረጋግጥ ዋጋቸውን ደረሰኝ፤ ወይም

ለ) የታክሱ ባለስልጣን የሰጠውን አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ መሆኑን የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት፤

3/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፡-

“የመመዝገብ ሥልጣን የተሰጠው አካል” በሕግ የመመዝገብ ግዴታ የተጣለባቸውን ዕቃዎች የመመዝገብ ኃላፊነት የተሰጠው አካል ነው፡፡

“መመዝገብ ያለባቸው ዕቃዎች” ማለት በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት መመዝገብ ያለባቸው ዕቃዎች ናቸው፡፡

64. የውጭ አገር አገልግሎት ሰጪ የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል

1/ የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት የመመዝገብ ግዴታ ያለበት እና በኢትዮጵያ ውስጥ ዘላቂነት ባለው ድርጅት አማካኝነት ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የማያከናውን ሰው ከሚከተሉት አንዱን እንዲፈጽም ሊያዝ ይችላል፡-

ሀ) በኢትዮጵያ ውስጥ የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል እንዲሾም፤

ለ) በታክስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት ለታክሱ ባለስልጣን ዋስትና እንዲያቀርብ፤

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል ሆኖ የተሾመ ሰው፤ ለተጨማሪ እሴት ታክስ ለመመዝገብ ማመልከቻ ማቅረብ፤ የገቢ ማስታወቂያ ማቅረብ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ መክፈልን ጨምሮ ወካዩ በዚህ አዋጅ መሠረት ያለበትን ግዴታ በሙሉ የመወጣት ኃላፊነት አለበት፡፡

3/ የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሆነ ሰው የሚመዘገበው በወካዩ ስም መሆን አለበት፡፡

4/ አንድ ሰው ከአንድ በላይ ለሆኑ ሰዎች የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል ሆኖ ሊሾም ይችላል፡፡ ሆኖም በወከለው በእያንዳንዱ ሰው ስም የተለየ ምዝገባ ማከናወን አለበት፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ለአንድ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሆነ ሰው፡-

ሀ) ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈፃፀም ለወከለው ሰው እንደራሴ እንደሆነ ይቆጠራል፤ እና

ለ) የወከለው ሰው ለሚኖርበት የተጨማሪ እሴት ታክስ ዕዳ በግሉ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

6/ የታክሱ ባለስልጣን የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሚሾምበትን መንገድ፣ አኳኋን እና ተፈላጊ ሁኔታዎች በመመሪያ ሊወስን ይችላል፡፡

ክፍል አሥራ ሦስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

65. ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች

1/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ (2) እና (5) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣

ሀ) ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በቅርንጫፎች እና በሥራ ክፍሎች የተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ እንደ አንድ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ይቆጠራል፤ እና

ለ) በቅርንጫፎች እና በሥራ ክፍሎች ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያከናውን ሰው መመዘገብ ያለበት በራሱ ስም እንጂ በቅርንጫፉ እና በሥራ ክፍሎቹ ስም ሊሆን አይችልም፡፡

2/ ቅርንጫፍ ወይም የሥራ ክፍሉ ራሱን የቻለ የሒሳብ አያያዝ ሥርዓት ያለው እና በሚያከናውነው የሥራ እንቅስቃሴ ባህሪ እና አድራሻ ተለይቶ የሚታወቅ መሆኑን የታክሱ ባለስልጣን ሲያምንበት፣ የተመዘገበው ሰው በጽሑፍ በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት የተመዘገበው ሰው አንድ ወይም ከአንድ በላይ ቅርንጫፉን ወይም የሥራ ክፍሉን ራሱን የቻለ የተመዘገበ ሰው አድርጎ እንዲያስመዘግብ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ቅርንጫፍ ወይም የሥራ ክፍል ራሱን ችሎ እንዲመዘገብ የሚፈቀደው የታክሱ ባለስልጣን ለተመዘገበው ሰው በሚሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ የተመለከቱ ሁኔታዎች እና ገደቦች እንደተጠበቁ ሆነው ይሆናል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የተመዘገበ ሰው ያሉት ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች ራሳቸውን ችለው እንዲመዘገቡ ከተደረገ፣

ሀ) ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ቅርንጫፉ ወይም የሥራ ክፍሉ ራሱን እንደቻለ ሰው ይቆጠራል፤ እና

ለ) የተመዘገበው ሰው እና የዚህ ሰው ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች ግንኙነት ያላቸው ሰዎች እንደሆኑ ይቆጠራል፡፡

5/ የመንግሥት አካል ያሉትን ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ራሳቸውን እንደቻሉ አድርጎ ማስመዘገብ ይችላል፡፡

66. የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበት ዋጋ

1/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የተመዘገበ ሰው ታክስ ለሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያስተዋውቀው ወይም የሚሰጠው ዋጋ የተጨማሪ እሴት ታክስን ማካተት ያለበት ሲሆን፤ ይህም በማስታወቂያው ወይም በሚሰጠው ዋጋ በግልጽ መመልከት አለበት፡፡

2/ በሚከተሉት ሁኔታዎች የተመዘገበ ሰው የሚያስተዋውቀው ወይም የሚሰጠው ዋጋ የተጨማሪ እሴት ታክስን የማይጨምር ሊሆን አይችልም፤

ሀ) ማስታወቂያው ወይም የሚሰጠው ዋጋ በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ሲታከል የሚኖረውን የዕቃውን ዋጋ ጭምር የሚገልጽ ከሆነ፤

ለ) የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበትን ዋጋ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ያልታከለበትን ዋጋ በሚመለከት የሚወጣው ማስታወቂያ ወይም የሚሰጠው ዋጋ የሚኖረው ተፈላጊነት ወይም ውጤት እኩል ከሆነ፤

3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የተመዘገበ ሰው የሚያቀርባቸው ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች ማስታወቂያ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በሚያከናውንበት ቦታ የመግቢያ በሮች ወይም ደንበኞች ክፍያ በሚፈጽሙበት ቦታ በተገቢው ሁኔታ እስከተገለፀ ድረስ በክፍያ መቀበያ ቲኬቶች ላይ ዋጋው የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበት መሆኑን መግለጽ አስፈላጊ አይሆንም፡፡

4/ የታክሱ ባለስልጣን ማናቸውም የተመዘገበ ሰው ወይም የተመዘገቡ ሰዎች ቡድን የሚያቀርቡትን ዕቃ ወይም አገልግሎት ዋጋ የሚገልፁበትን ሌላ ዘዴ ሊወሰን ይችላል፡፡

5/ ለተጨማሪ እሴት ታክስ ያልተመዘገበ ሰው በጨረታ ተሳታፊ የሆነ እንደሆነ፤

ሀ) በጨረታው የመወዳደሪያ ዋጋውን የሚያቀርበው የተጨማሪ እሴት ታክስን ሳይጨምር መሆን አለበት፤ እና

ለ) በጨረታው አሸናፊ ከሆነ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 መሠረት ለተጨማሪ እሴት ታክስ መመዘገብ ያለበት ሲሆን፤ በጨረታው መሠረት በሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ መሰብሰብ አለበት።

67. የተመዘገበ ሰው መሞት ወይም መክሰር እና ንብረት በመያዣነት የተቀበለ ሰው

1/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ፣ በዚህ አዋጅ አፈፃፀም የተመዘገበውን ሰው ሀብት የሚያስተዳድረው ሰው የተመዘገበውን ሰው ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ማካሄድ እንደቀጠለ ይቆጠራል፡፡

ሀ) የተመዘገበው ሰው ሲሞት፣ እና

ለ) ከሚከተሉት አንዱ ሲያጋጥም፣

(1) ቀደም ሲል በተመዘገበው ሰው ሲካሄዱ የነበሩ ታክስ የሚከፈልባቸውን እንቅስቃሴዎች የተመዘገበው ሰው ሀብት የሚያስተዳድረው ሰው ሲያካሂድ፣

(2) የተመዘገበውን ሰው ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያቋርጥ ማናቸውም ተግባር ሲፈፀም፣

2/ ንብረት በመያዣነት የተቀበለ ሰው ቀደም ሲል ንብረቱን በመያዣነት የሰጠውን የተመዘገበ ሰው የመሬት ይዞታ ወይም ሌላ ንብረት የተረከበ እና በመያዣነት የሰጠው ሰው ሲያካሂድ የነበረውን ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ማካሄድ የቀጠለ እንደሆነ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ ማካሄድ እስከቀጠለበት ጊዜ እና በዚያው መጠን መሬቱን ወይም ንብረቱን በመያዣ እንደሰጠው ሰው ሆኖ ይቆጠራል፡፡

68. የተጨማሪ እሴት ታክስ ያለመክፈል ዕቅድ

1/ ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ይሆናል፡፡

ሀ) ታክስ ያለመክፈል ዕቅድ የተዘረጋ ወይም ተግባራዊ የተደረገ ከሆነ፣

ለ) ማናቸውም ሰው ታክስ ያለመክፈሉን ዕቅድ በመጠቀም የታክስ ጥቅም ያገኘ እንደሆነ፣

ሐ) ታክስ ያለመክፈሉ ዕቅድ ይዘት ሲመረመር፣ ታክስ ባለመክፈሉ ዕቅድ የተሳተፈ ወይም ተግባራዊ ያደረገው ሰው ወይም ካደረጉት ሰዎች አንዱ ይህንን ድርጊት የፈፀመበት ብቸኛ ዓላማ ወይም ዋናኛ ዓላማ በዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ለ) የተጠቀሰውን የታክስ ጥቅም ለማግኘት ከሆነ፣ ነው፡፡

2/ በዚህ አዋጅ የተደነገገው ቢኖርም ይህ አንቀጽ ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ የገቢዎች ሚኒስቴር ዕቅዱ ያልተዘረጋ ወይም ተግባራዊ እንዳልሆነ በመቁጠር የተገኘውን የታክስ ጥቅም ለማስቀረት ወይም ለመቀነስ ያስችላል ብሎ የሚያምንበትን እርምጃ በመውሰድ በተዘረጋው ዕቅድ ታክስ ላለመክፈል የቻለው ሰው እና ከተዘረጋው ዕቅድ ጋር ግንኙነት ያለው ማናቸውም ሰው የሚኖርበትን ተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ሊወስን ይችላል፡፡

3/ የታክሱ ባለስጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ውሳኔ ሲሰጥ በታክስ አስተዳደር አዋጅ በተደነገገው መሠረት የታክስ ውሳኔ ማሻሻያን ጨምሮ በውሳኔው ምክንያት የተጨማሪ

እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ የተጣለበትን ሰው ወይም ሰዎች ግዴታ የሚገልጽ የውሳኔ ማስታወቂያ እንዲደርስ ማድረግ አለበት፡፡

4/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም፤

“ዕቅድ” የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

- ሀ) በግልጽ የተደረገ ወይም በግልጽ ሳይነገር የተደረገ ቢሆንም ባይሆንም፤ በክርክር ሂደት ሕጋዊ አስገዳጅነት ቢኖረውም ባይኖረውም ስምምነት፤ ማመቻቸት ወይም ቃልኪዳን፤
- ለ) በአንድ ሰው ወይም በሁለት እና ከሁለት በላይ በሆኑ ሰዎች የተፈፀመ ማናቸውም ግዴታ፤ ዕቅድ፤ የውሳኔ ሀሳብ፤ የድርጊት መርህ ግብር፤ ወይም የድርጊት ሦልት፤

“የታክስ ጥቅም” ማለት

- ሀ) አንድ ሰው ሊከፍል የሚገባውን ተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን መቀነስ፤
- ለ) ሊያገኝ የሚገባውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ መጨመር፤
- ሐ) ሊያገኝ የሚገባውን ተመላሽ መጨመር፤
- መ) ሊከፍል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ማዘግየት፤
- ሠ) ሊያገኝ የሚገባውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ማፋጠን፤
- ረ) ሊከፍል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ከማዘግየት ወይም ሊያገኝ የሚገባውን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ከማፋጠን የሚገኝ ማናቸውም ሌላ ጥቅም፤
- ሰ) ታክስ ሊከፈልበት የሚገባው አቅርቦት፤ ወደአገር የሚገባ ዕቃ ወይም ከውጭ አገር የሚሰጥ አገልግሎት እንደሁኔታው ታክስ የማይከፈልበት አቅርቦት፤ ታክስ የማይከፈልበት ወደአገር የሚገባ ዕቃ ወይም ታክስ የማይከፈልበት ከውጭ አገር የተሰጠ አገልግሎት እንዲሆን የሚያስችል ማናቸውም ድርጊት፤
- ሸ) ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ከማከናወን ውጪ ባለ ድርጊት ጥቅም ላይ የዋለው ወይም የሚውለው ተቀናሽ የሚሆን ግዢ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲገኝበት ማድረግ፤

69. የገንዘብ ምንዛሪ

- 1/ ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ማናቸውም የገንዘብ መጠን በብር መገለጽ አለበት፡፡
- 2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የገንዘብ መጠን የተገለፀው በብር ሳይሆን በሌላ የገንዘብ ዓይነት የሆነ እንደሆነ፤

ሀ) ወደአገር የገቡ ዕቃዎችን በሚመለከት፣ በዕቃው ላይ ሊከፈል የሚገባውን የጉምሩክ ቀረጥ ለማሰላት በጉምሩክ አዋጅ ጥቅም ላይ እንዲውል የተፈቀደውን የውጭ ገንዘብ መግዣ ተመን መሠረት በማድረግ የገንዘቡ መጠን ወደብር እንዲቀየር ይደረጋል፡፡

ለ) በሌሎች ማናቸውም ሁኔታዎች የገንዘቡ መጠን ወደብር የሚለወጠው የገንዘቡ መጠን ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በሒሳብ ስሌት ውስጥ መካተት በሚገባው ቀን የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ሥራ ላይ ባዋለው በውጭው አገር ገንዘብ እና በኢትዮጵያ ብር መካከል ባለው የውጭ ገንዘብ የመግዣ ዋጋ ተመን ይሆናል፡፡

3/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 23(2)(ለ) ተፈፃሚ የሚሆንበት ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት አቅራቢ የውጭ አገር ገንዘብን ወደብር ለመለወጥ ከሚከተሉት አንዱን ዘዴ ሊጠቀም ይችላል፡፡

ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) የተመለከተውን አሠራር፤

ለ) አግባብነት ያለውን የሒሳብ ጊዜ የመጨረሻ ቀን፣ ወይም

ሐ) ከታክሱ ባለስልጣን ጋር ስምምነት የሚደረስበትን ሌላ ዘዴ፤

4/ ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት አቅራቢ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የሚመርጠው አሠራር ከሩቅ ለሚሰጠው አገልግሎት ሁሉ ተፈፃሚ የሚደረግ ሲሆን፣ የታክሱ ባለስልጣን ካልተስማማ በስተቀር አቅራቢው ምርጫውን ከአንድ ዓመት በፊት ሊሰርዝ አይችልም፡፡

ክፍል አሥራ ሦስት

የማጠቃለያ ድንጋጌዎች

70. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጨምሮ ለአዋጁ ትክክለኛ አፈፃፀም የሚረዱ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡-

ሀ) የተወሰኑ የአቅርቦት ዓይነቶችን ወይም የግብአት ታክስ ተቀናሽ አፈቃቀድን፤

ለ) በዚህ አዋጅ ከተደነገገው በተለየ ለአንድ አቅርቦት የተጨማሪ እሴት ታክስ ተፈጻሚ የሚደረግበትን አግባብ፤

ሐ) የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎችን የሚመለከቱ ደንቦችን

2/ የገንዘብ ሚኒስትሩ ለአዋጁና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለሚወጣው ደንብ ትክክለኛ አፈፃፀም የሚያግዙ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

71. የተሻሻሉ ሕጎች

የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ /W/E.T

- 1/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 72 እና በአንቀጽ 70 ንዑስ አንቀጽ 1/ሐ መሠረት የሚወሰኑ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 ከነማሻሻያዎቹ በዚህ አዋጅ ተሸሯል።
- 2/ ማናቸውም ሕግ ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን እስከሆነ ድረስ በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

72. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

- 1/ የተሻረው አዋጅ ይህ አዋጅ ተፈፃሚ ከመሆኑ በፊት የነበሩ ቀዳሚ የሒሳብ ጊዜዎችን በሚመለከት ተፈፃሚነት ይኖረዋል፡፡
- 2/ በዚህ አዋጅ ቀዳሚ የሒሳብ ጊዜዎች በሚል የተጠቀሰው አግባብነት እስካለው ድረስ በተሻረው አዋጅ የነበረውን የሒሳብ ጊዜ ይጨምራል፡፡
- 3/ በተሻረው አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረኑ እስካልሆኑ እና በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብና መመሪያ እስከሚተኩ ድረስ ተፈፃሚነታቸው ይቀጥላል፡፡
- 4/ ይህ አዋጅ ከመወጣቱ በፊት በተሰጠ የባንክ ፈቃድ አዋጁ ከጸናበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች በተሻረው አዋጅ መሠረት ይስተናገዳሉ።
- 5/ በዚህ አንቀጽ “የተሻረው አዋጅ” ማለት የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994 ከነማሻሻያዎቹ ነው፡፡

73. አዋጁ ተፈፃሚ የሚሆንበት ቀን

ይህ አዋጅ ከ _____ ቀን 2015 ጀምሮ በተከናወኑ አቅርቦቶች እና ወደ አገር በገቡ ዕቃዎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ _____ 2015

ሳህለወርቅ ዘውዴ

**የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ፕሬዚዳንት**

ሠንጠረዥ አንድ

(አንቀጽ 7)

ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚሆንባቸው አቅርቦቶች

ክፍል 1

ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ ዕቃዎች

1. የሚከተሉት የዕቃ አቅርቦቶች ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግባቸዋል፡፡

ሀ) ለውጭ ገበያ የሚቀርቡ አቅርቦቶች፤

ለ) ከኢትዮጵያ ውጪ በሚጓዝ አውሮፕላን፣ ተሽከርካሪ ወይም ባቡር ላይ የተጫኑ ከኢትዮጵያ ውጪ ለጥቅም ወይም ለፍጆታ የሚውሉ የጉዞ ዕቃዎች፤

ሐ) ለጥገና፣ ለዕድሳት፣ ለማሻሻያ ወይም ለማስተካከያ ተግባር በጉምሩክ አዋጅ መሠረት በጊዜያዊነት ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች፣ እነዚህ ዕቃዎች፡-

(i) በጊዜያዊነት ወደአገር በገቡ ዕቃዎች ላይ ሊገጠሙ፣ ከእነዚህ ዕቃዎች ጋር ሊያያዙ ወይም በማናቸውም መልክ የእነዚህ ዕቃዎች አንድ ክፍል የሚሆኑ እስከሆነ ድረስ፣ ወይም

(ii) ለጥገና፣ ለዕድሳት፣ ለማሻሻያ ወይም ለማስተካከያ ተግባር የዋሉ በመሆኑ ምክንያት ለሌላ አገልግሎት የማይውሉ ወይም ዋጋ የማይኖራቸው ከሆነ፤

2. ዕቃዎቹ ተመልሰው ወደኢትዮጵያ የገቡ ወይም የሚገቡ እስከሆነ ድረስ የዕቃ አቅርቦት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) ወይም (ለ) መሠረት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ሊደረግበት አይችልም፡፡

3. በጊዜያዊነት ወደአገር የገቡ ዕቃዎች ወደአገር የገቡት ከ12 ወራት በላይ ለሆነ የቆይታ ጊዜ ከሆነ የዕቃው አቅርቦት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሐ) መሠረት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ሊደረግለት አይችልም፡፡

ክፍል 2

ለውጭ አገር የሚቀርቡ አገልግሎቶች

1. ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ሲሟሉ ለውጭ አገር የሚቀርቡ አገልግሎቶች ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ይደረግባቸዋል፡፡

- ሀ) የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ የሚዘረዘሩ የሰነድ ማስረጃዎች አገልግሎቱ ጥቅም ላይ የሚውለው ከኢትዮጵያ ውጪ መሆኑን የሚያረጋግጡ ከሆነ፤
- ለ) በጊዜያዊነት ወደአገር የገቡት ዕቃዎች ከ12 ወራት በላይ በኢትዮጵያ ውስጥ የማይቆዩ እስከሆነ ድረስ አገልግሎቱ የተሰጠው በቀጥታ ከእነዚህ ዕቃዎች ጋር በተያያዘ ከሆነ፤
- ሐ) የትራንስፖርት ደጋፊ አገልግሎቶችን ሳይጨምር አገልግሎቱ የዓለም ዐቀፍ የትራንስፖርት አገልግሎት ከሆነ፤
- መ) አገልግሎቱ የዚህ አንቀጽ ተራ ፊደል (ሀ) ተፈፃሚ ለሚደረግባቸው አገልግሎቶች የሚውል የመድን አገልግሎት፣ የመድን አገልግሎትን ማመቻቸት ወይም መንገደኞችን እና ዕቃዎችን የማጓጓዝ አገልግሎት ከሆነ፤

2. ለሚከተሉት አገልግሎቶች አቅርቦት በዚህ ክፍል 1(ሀ) መሠረት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ አይደረግም፡-

- ሀ) አገልግሎቶቹ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚከናወን የጉዞ እንቅስቃሴን ማመቻቸትን የሚመለከቱ ሲሆን፤
- ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝን የማይንቀሳቀስ ንብረት የሚመለከቱ ሲሆን፤

3. ለዚህ ክፍል ፓራግራፍ 2(ሀ) አፈፃፀም “በኢትዮጵያ ውስጥ የሚከናወን የጉዞ እንቅስቃሴን ማመቻቸት” የሚባለው በኢትዮጵያ ውስጥ በጥቅል የሚሰጡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የቱሪዝም ውጤቶች ወይም አገልግሎቶችን እና ከኢትዮጵያ ውጪ ላለ ላልተመዘገበ ሰው መሸጥ ማለት ነው፡

ክፍል ሦስት

ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ የሚደረግባቸው የአገር ውስጥ አቅርቦቶች

- 1. የሚከተሉት የአገር ውስጥ አቅርቦቶች ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈፃሚ ይደረግላቸዋል፡፡
  - ሀ) ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ተሟልተው ሲገኙ አንድ የተመዘገበ ሰው በመንቀሳቀስ ላይ ያለውን ድርጅቱን ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ በሙሉ ወይም በከፊል በማስተላለፍ ሂደት የዕቃ ወይም የአገልግሎት አቅርቦት ሲያከናውን፤
    - (i) የንግድ ሥራው የተላለፈለት ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ በቀጣይነት ማከናወን እንዲችል የሚያስፈልጉ ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች የተላለፈው የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ ወይም የተላለፈው ከፊል የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ አካል ሆነው የተላለፉ ከሆነ፤

- (ii) አስተላላፊው የማስተላለፉ ተግባር እስከተከናወነበት ቀን ድረስ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ ሲያከናውን የነበረ ከሆነ፤
- (iii) የተላለፈለት ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ ከታክስ ነፃ የሆነ አቅርቦቶችን ለማከናወን የሚጠቀምበት ካልሆነ ወይም ዕቃዎቹ እና አገልግሎቶቹ ለግል ጥቅም የማይውሉ ከሆነ፤
- (iv) የተላለፈለት ሰው እና አስተላላፊው የማስተላለፉ ተግባር በተከናወነበት ዕለት ወይም ከዚህ ጊዜ በፊት የማስተላለፉ ተግባር ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በመንቀሳቀስ ላይ ያለን ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴን በሙሉ ወይም በከፊል የማስተላለፍ ተግባር ሆኖ እንደሚቆጠር በፅሁፍ የተሰማሙ ከሆነ፤ እና
- (v) አስተላላፊው የማስተላለፉ ተግባር በተከናወነ በ45 ቀን ጊዜ ውስጥ ወይም የገቢዎች ሚኒስቴር በሚፈቅደው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ የፀደቀውን ቅጽ በመጠቀም ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም በመንቀሳቀስ ላይ የሚገኘው ድርጅት የማስተላለፉ ተግባር ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በሙሉ ወይም በከፊል ማስተላለፍ ተደርጎ ሊወሰድ እንደሚገባ ከገለፀ፤

ለ) ለኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የሚቀርብ ወርቅ፤

ክፍል አራት

ሠንጠረዥ 1- ትርጓሜ

በዚህ ሠንጠረዥ ውስጥ፡-

“የትራንስፖርት ደጋፊ አገልግሎት” ማለት ጭነት መጫንና ማውረድ፣ ጭነትን የመመርመር አገልግሎት፣ የጉምሩክ ሰነዶችን ማዘጋጀት፣ ኮንቴይነሮችን የማስተናገድ አገልግሎት፣ እና ለተጓጓዡ ዕቃዎች ወይም ለሚጓጓዡ ዕቃዎች የመጋዘን ወይም የሆቴል አገልግሎት መስጠት ነው፡፡

“ዕቃዎችን ወደውጭ መላክ” ማለት በሚከተሉት አኳኝን ዕቃዎችን ማቅረብ ነው፡-

ሀ) በጉምሩክ አዋጅ በተደነገገው መሠረት አቅራቢው ዕቃዎችን ወደውጭ አገር ለመላክ ሲያቀርብ፤ እና

ለ) የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ በተመለከተው መሠረት በሚቀርብ የሰነድ ማስረጃ ዕቃዎቹ ከኢትዮጵያ ውጪ በሆነ አድራሻ የደረሱ መሆኑ ሲረጋገጥ፤

“ዓለም ዐቀፍ የትራንስፖርት አገልግሎት” ማለት በአየር፣ በየብስ ወይም በባቡር ዕቃዎችን ወይም መንገደኞችን፤

ሀ) አስፈላጊ እስከሆነ ድረስ ከፊል የጉዞው መስመር የኢትዮጵያ የግዛት ክልል ማቋረጥን የሚጨምር ሆኖ፤ ከኢትዮጵያ ውጪ ከሚገኝ አንድ ቦታ ከኢትዮጵያ ውጪ ወደሚገኝ ሌላ ቦታ፤

ለ) ከኢትዮጵያ ውጪ ከሚገኝ አንድ ቦታ የመጨረሻ መዳረሻው ወደሆነ በኢትዮጵያ ውስጥ ወደሚገኝ ቦታ፤

ሐ) የጉዞው መነሻ ከሆነው በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ አንድ ቦታ ከኢትዮጵያ ውጪ ወደሆነ ቦታ፤

ማንኛንም ነው፡፡

“የጉዞ ዕቃዎች” ማለት በጉምሩክ አዋጅ ምዕራፍ ስድስት የተመለከቱት ዕቃዎች ናቸው፡፡

“በጊዜያዊነት ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች” ማለት በጉምሩክ አዋጅ አንቀጽ 71 መሠረት በጊዜያዊነት ወደአገር የገቡ ዕቃዎች ናቸው፡፡

“የቱሪዝም ውጤቶች ወይም አገልግሎቶች” የሚለው ሀረግ መኝታን፣ የትራንስፖርትን፣ ጉዞን ወይም ሌሎች በኢትዮጵያ ውስጥ የሚካሄዱ የቱሪዝም እንቅስቃሴዎችን ይጨምራል፡፡

ሠንጠረዥ ሁለት

(አንቀጽ 8)

ከታክስ ነፃ የሆኑ አቅርቦቶች

1. የሚከተሉት አቅርቦቶች ከታክስ ነፃ ተደርገዋል፤

- ሀ) ለመኖሪያነት የሚያገለግል የመኖሪያ ቤት ሽያጭ
- ለ) ከሁለት ወራት በታች ለሆነ ጊዜ የተከራየን ሳይጨምር የመኖሪያ ቤት ኪራይ፤
- ሐ) የፋይናንስ አገልግሎት አቅርቦት፤
- መ) አቅራቢው የትምህርት ፕሮግራም ለሚከታተሉ ተማሪዎች የሚያቀርባቸውን ዋጋቸው ለፕሮግራሙ የሚከፈለው ዋጋ ውስጥ የተካተተ የመማሪያ መፃህፍት፣ ቁሳቁሶች ወይም መሳሪያዎችን ጨምሮ የትምህርት ፕሮግራሞች አቅርቦት፤
- ሠ) ፈቃድ በተሰጠው አገልግሎት ሰጪ የሚከናወን የህፃናት ማቆያ አገልግሎት፤
- ረ) የሕክምና አገልግሎት አቅርቦት፤
- ሰ) በሐኪም የሚታዘዙ መድኃኒቶች አቅርቦት፤
- ሸ) የትራንስፖርት አገልግሎት አቅርቦት፤
- ቀ) ቅዱሳን መጻሕፍትን ማቅረብን ጨምሮ በእምነት ተቋማት የሚሰጡ ከእምነቱ ወይም ከኃይማኖቱ ሥርዓት ጋር በቀጥታ የተያያዙ አገልግሎቶች
- በ) የሕክምና መገልገያ፣ የሕክምና መሳሪያ፣ የወባ አገባብ አቅርቦት፤
- ተ) ለትርፍ ባልተቋቋሙ ድርጅቶች የሚቀርቡ በእርዳታ የሚሰጡ ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች፤
- ቸ) ለግብርና አገልግሎት የሚውል የምርጥ ዘር፣ ማዳበሪያ፣ የፀረ - ተባይ፣ የፀረ - አረም፣ ወይም የፈንገስ መከላከያ ኬሚካሎች፤
- ጎ) በሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢንቬስትመንት ማበረታቻ ደንብ በተደነገገው መሠረት ኢንቬስትሎች ወደአገር የሚያስገቡት ወይም ከአገር ውስጥ የሚገዙት ዕቃ፤
- ኘ) ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ከሚወሰን ወርሃዊ ፍጆታ ያልበለጠ የኤሌክትሪክ ኃይል እና የታሸገ ወገን ሳይጨምር የመጠጥ ውሃ አቅርቦት፤
- አ) 60 በመቶና ከዚያ በላይ ሠራተኞቹ አካል ጉዳተኛ የሆነ ሰው የሚያቀርባቸው ማናቸውም አቅርቦቶች፤
- ኸ) ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ዝርዝራቸው የሚወሰን የምግብ አቅርቦቶች፤

ወ) አምቡላንስ እና የእሳት አደጋ ተሽከርካሪዎች እና መሣሪያዎች

2. ለዚህ ሠንጠረዥ አፈፃፀም፣

“በእርዳታ የሚሰጡ ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች” ማለት ለትርፍ ያልተቋቋሙ ድርጅቶችን በሚመለከት ለእነዚህ ድርጅቶች በስጦታ የሚቀርቡ ወይም በስጦታ በተገኘ የሚገዙ እና ድርጅቱ የተቋቋመበትን ዓላማ ለማስፈፀም የሚውሉ ዕቃዎች እና አገልግሎቶች፤

“የትምህርት ፕሮግራም” በሚከተሉት የሚሰጥ የትምህርት ፕሮግራም ነው፡-

- ሀ) አግባብ ባለው ክልል የትምህርት ቢሮ ፈቃድ የተሰጠው ቅድመ - አንደኛ ደረጃ፣ አንደኛ ደረጃ ወይም ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት፤
- ለ) በከፍተኛ ትምህርት አዋጅ ቁጥር 1152/2011 መሠረት በከፍተኛ ትምህርት አግባብነት ኤጀንሲ ዕውቅና የተሰጠው ዩኒቨርሲቲ፣ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ፣ ኮሌጅ ወይም ኢንስቲትዩት፤ ሆኖም የትምህርት ፕሮግራሙ ዲግሪ ወይም ተመሳሳይ የብቃት ማስረጃ የሚያስገኝ ከሆነ፤
- ሐ) በቴክኒክ እና ሙያ ትምህርት እና ሥልጠና አዋጅ ቁጥር 954/2008 መሠረት ዕውቅና የተሰጠው የሥልጠና ተቋም፤ ሆኖም የትምህርት ፕሮግራሙ በአዋጁ መሠረት ዕውቅና የተሰጠው የቴክኒክ ወይም የሙያ ሥልጠና ፕሮግራም ከሆነ፤

“የፋይናንስ አገልግሎት” ማለት፡-

- ሀ) በአባዳሪው የሚከናወንን ብድር፣ ክሬዲት ወይም የክሬዲት ዋስትናን ማስተዳደርን ጨምሮ ብድር መስጠት፣ መደራደር፣ ወይም በብድር፣ በክሬዲት፣ በክሬዲት ዋስትና ወይም ለገንዘብ በሚሰጥ ዋስትና መነገድ፤
- ለ) ዕዳ መሰብሰብን እና ተሰብሳቢ ሒሳብን መሸጥን ሳይጨምር ገንዘብ፣ ተቀማጭ ሒሳብን እና ሌሎች ሂሳቦችን፣ ክፍያዎችን፣ የገንዘብ ማስተላለፍ ተግባራትን፣ ዕዳን፣ ቼክን ወይም የሚተላለፉ የገንዘብ ሰነዶችን የሚመለከቱ ተግባራት፤
- ሐ) ሀብትን የመግዛትና የመሸጥ ውሎች፣ ሀብትን ወደፊት በሚውል ቀን ለመግዛት ወይም ለመሸጥ የሚደረግ ስምምነት፣ የፋይናንስ ሰነዶችን ለመግዛት የሚኖር ምርጫን እና ተመሳሳይ ተግባራትን፤
- መ) የአደራ አገልግሎት ሳይጨምር በአክሲዮን፣ ለሕዝብ ይፋ ለሆነ ገበያ በሚውል ድርሻ፣ ቦንድ እና ሌሎች የዋስትና ሰነዶች መሥራት፤
- ሠ) የኢንሼስትመንት ፈንድን ማስተዳደር፤
- ረ) የሕይወት መድን ኢንሹራንስ ፖሊሲን መስጠት ወይም የባለቤትነት መብት ማስተላለፍ ወይም ለዚህ ዓይነት ኢንሹራንስ የጠለፋ ኢንሹራንስ መስጠት፤

- ሰ) የጡረታ፣ የፕሮቪደንት ፈንድን ወይም ሌላ ተመሳሳይ ፈንድ ጥቅም ማቋቋም ወይም የባለቤትነት መብትን ማስተላለፍ፤
- ሸ) ለዕቃው በሚሰጠው ብድር ላይ የተለየ ክፍያ የሚጠየቅ እና ክፍያው ለዕቃው ተጠቃሚ የተገለፀ እስከሆነ ድረስ በኪራይ ግዢ ስምምነት ወይም በፋይናንስ ሊዝ መሠረት የሚከናወን አቅርቦት፤
- ቀ) ከፊደል ተራ (ሀ) እስከ (ሸ) የተዘረዘሩትን አገልግሎቶች ማመቻቸት፤ ወይም
- በ) በሚኒስቴሮች ምክር ቤት ደንብ በሚወሰነው መሠረት የእስልምና ባንክ አገልግሎት መሰጠት፤

“የእረፍት ጊዜ ወይም የሆቴል መስተንግዶ” ማለት

- ሀ) በሆቴል፣ በሞቴል፣ በኢን፣ በመኝታ ቤቶች፣ በእንግዳ ማረፊያ፣ በሆስቴል ወይም በተመሳሳይ ሌላ ተቋም በተለምዶ በሚሰጥ መስተንግዶ ለበርካታ ሰዎች በቀን፣ በሳምንት፣ በወር ወይም በሌላ በተወሰነ የጊዜ ልዩነት በሚፈፀም ክፍያ አገልግሎት መስጠት፤
- ለ) በዚህ የትርጉም ክፍል ፓራግራፍ (ሀ) ከተመለከተው የመስተንግዶ አቅርቦት ውጪ በግለሰቦች ለአጭር ጊዜ ለሚደረግ ቆይታ የሚሰጥ መስተንግዶ፤ ነው፡፡

“የረዥም ጊዜ ኪራይ” ማለት ለ1 ዓመት እና ከአንድ ዓመት በላይ ለሆነ ጊዜ የሚቆይ ኪራይ ነው፡፡

“የሕክምና አገልግሎት” ማለት በምግብ፣ መድኃኒትና የጤና እንክብካቤ አስተዳደር እና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 661/2009 መሠረት ፈቃድ በተሰጠው የጤና ባለሙያ ወይም የሕክምና ባለሙያ የሚሰጥ አገልግሎት ነው፡፡

“ለትርፍ ያልተቋቋመ ድርጅት” ማለት ለገቢ ግብር አዋጅ አንቀጽ 65(1) (ነ) አፈፃፀም ለትርፍ ያልተቋቋመ ድርጅት ሆኖ የሚቆጠር አካል ነው፡፡

“በሐኪም የሚታዘዝ መድኃኒት” ማለት በምግብና መድኃኒት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 1112/2011 መሠረት በሐኪም ትዕዛዝ ብቻ የሚወሰድ መድኃኒት ነው፡፡

“ትራንስፖርት አገልግሎት” ማለት ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት በስተቀር ለመንገደኞች እና ለግል መገልገያ ዕቃዎቻቸው እንዲሁም ለጭነት ዕቃዎች በኢትዮጵያ ውስጥ በመንገድ፣ በባቡር ወይም በጀልባ በክፍያ የሚሰጥ የትራንስፖርት አገልግሎት ነው፡፡

- ሀ) ባለሦስት እግር ተሽከርካሪን ሳይጨምር፣ ክነሹፌሩ ከስምንት ሰው በታች የመጫን ዐቅም ያለው ታክሲ፣ ተሽከርካሪ ማከራየት፣ ክነሹፌሩ የሚሰጥ የኪራይ ተሽከርካሪ አገልግሎት፤
- ለ) ቱሪስቶችን ማጓጓዝ፤

“የመኖሪያ ቤት” ማለት ሆኖልን ወይም የእረፍት ጊዜ መኖሪያን ሳይጨምር ለግል መኖሪያነት በማገልገል ላይ የሚገኝ ወይም የሚያገለግል የማይንቀሳቀስ ንብረት ነው።

ሠንጠረዥ ሦስት

(አንቀጽ 9)

ከታክስ ነፃ የሆኑ ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች

1. ከዚህ በታች የተዘረዘሩ ወደአገር የሚገቡ ዕቃዎች ከታክሱ ነፃ ተደርገዋል፡፡

- ሀ) በቪዬና የዲፕሎማቲክ ግንኙነት ከንቤንሽን ሚሲዮኖች፣ ዲፕሎማቶች ወይም የኩንሱላር ጽ/ቤቶች ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እስከሆኑ ድረስ እነዚህ ሚሲዮኖች፣ ዲፕሎማቶች ወይም የኩንሱላር ጽ/ቤቶች ወደ አገር የሚያስገቡዋቸው ዕቃዎች፤
- ለ) በዓለም ዐቀፍ ስምምነት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ የተደረጉ ዓለም ዐቀፍ ድርጅቶች ወደአገር የሚያስገቡዋቸው ዕቃዎች፤
- ሐ) በፋይናንስ፣ በቴክኒክ፣ በሰብዓዊ እርዳታ ወይም በአስተዳደር ድጋፍ የዓለም ዐቀፍ ስምምነት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነፃ እስከተደረገ ድረስ የውጭ አገር መንግሥት ወደአገር የሚያስገባቸው ዕቃዎች፤
- መ) በጉምሩክ ደንብ ከጉምሩክ ቀረጥ ነፃ እስከተደረገ ድረስ መንገደኛው ይዘት የሚመጣ የግል መገልገያ ዕቃ፤
- ሠ) ወደአገር የሚገባው ዕቃ ዋጋ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ከሚወስነው እስካልበለጠ ድረስ በአንድ ጭነት የሚመጣ ዕቃ፤
- ረ) ወደአገር የሚገባ ለግብርና ሥራ የሚውል ምርጥ ዘር፣ ማዳበሪያ፣ የተባይ ማጥፊያ፣ የአረም ማጥፊያ ወይም የፈንገስ ማጥፊያ፤
- ሰ) ለኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የሚቀርብ ወደአገር የሚገባ ወርቅ፤
- ሸ) የውሃ ማከሚያ፣ አጎብር፣ የሕክምና መገልገያ፣ እና የሕክምና መሣሪያ
- ቀ) በሠንጠረዥ 2 ትርጉም የተሰጠው ወደአገር የሚገባ በሐኪም የሚታዘዝ መድኃኒት፤
- በ) በሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢንቬስትመንት ማበረታቻ ደንብ በተደነገገው መሠረት ኢንቬስተሮች ከቀረጥና ታክስ ነፃ ሆነው ወደአገር የሚያስገቡት ዕቃ ፤ እና
- ተ) አምቡላንስ እና የእሳት አደጋ ተሽከርካሪዎችና መሣሪያዎች፤

